Právnická fakulta Masarykovej univerzity

Odbor Právo a právna veda

Katedra medzinárodného a európskeho práva

Nezávislosť a nestrannosť rozhodcov v medzinárodnom rozhodcovskom konaní

Diplomová práca

Peter Kartous

Brno

2018

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som diplomovú prácu na tému Nezávislosť a nestrannosť rozhodcov v medzinárodnom rozhodcovskom konaní vypracoval sám. Všetky pramene a zdroje informácií, ktoré som použil k spísaní tejto práce, boli citované v poznámkach pod čiarou a sú uvedené v zozname použitých prameňov a literatúry.

V Brne, 19. marca 2018 .....

Peter Kartous

Poďakovanie

Touto cestou by som sa chcel poďakovať JUDr. Kláre Drličkovej, Ph.D. za jej ochotu, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky, ktoré som zužitkoval pri písaní tejto diplomovej práce.

Abstrakt

Cieľom tejto práce je dôkladná analýza pojmov nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti rozhodcov v kontexte vybraných právnych prameňov medzinárodného rozhodcovského konania, vymedzenie vzájomných rozdielov, vzťahov medzi nimi a spôsobu ich užívania. Práca sa taktiež sústredí na skúmanie aplikačného štandardu, spôsobov kontroly a mechanizmov vynucovania týchto požiadaviek. Pritom analyzuje inštitúty povinnosti zverejňovať, jej význam a rozsah a taktiež dôvodných pochybností, spolu so spôsobom posudzovania ich existencie.

Kľúčové slová

Medzinárodné rozhodcovské konanie, rozhodca, rozhodcovský súd, nezávislosť, nestrannosť, nezaujatosť, neutralita, povinnosť zverejňovať, dôvodné pochybnosti.

Abstract

The aim of this work is a thorough analysis of notions of independence, impartiality and bias in context of selected sources of law in international commercial arbitration, determination of mutual differences, relations between them and approaches to their use. This work also focuses on examination of application standards, methods of control and mechanisms of enforcement of these requirements. At the same time it analyses institutes of duty of disclosure, its meaning, its scope of application and also justifiable doubts, together with a method of their assessment.

Key words

International commercial arbitration, arbitrator, arbitral tribunal, independence, impartiality, bias, neutrality, duty of disclosure, justifiable doubts.

Obsah

Zoznam použitých skratiek 7

1. Úvod 9

2. Výklad pojmov nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti rozhodcov v rámci medzinárodného rozhodcovského konania 13

2.1. Úvodné poznámky 13

2.2. Pojem nezávislosti a nestrannosti a ich význam v medzinárodnom rozhodcovskom konaní 16

2.2.1. Právne pramene úpravy nezávislosti a nestrannosti 16

2.2.2. Analýza a výklad pojmu nezávislosti v kontexte medzinárodného rozhodcovského konania 20

2.2.3. Analýza a výklad pojmu nestrannosti v kontexte medzinárodného rozhodcovského konania 23

2.2.4. Spôsob a zmysel používania pojmov nezávislosti a nestrannosti spolu a samostatne vo vybraných právnych prameňoch 26

2.3. Pojem nezaujatosti a jej význam v medzinárodnom rozhodcovskom konaní 29

2.3.1. Právne pramene úpravy nezaujatosti 29

2.3.2. Analýza a výklad pojmu nezaujatosti v kontexte medzinárodného rozhodcovského konania 30

2.4. Pojem neutrality a jej význam v medzinárodnom rozhodcovskom konaní 33

2.5. Záverečné poznámky 37

3. Praktické štandardy, spôsob aplikácie a vynucovania dodržiavania požiadaviek nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti v medzinárodnom rozhodcovskom konaní 39

3.1. Povinnosť rozhodcu zverejňovať skutočnosti spôsobilé vyvolať dôvodné pochybnosti o jeho nezávislosti a nestrannosti *("duty of disclosure")* 40

3.2. Preventívna povaha zverejňovacej povinnosti rozhodcu 42

3.3 Význam a dôsledky nesplnenia zverejňovacej povinnosti rozhodcu 44

3.4. Nedostatok nezávislosti a nestrannosti ako dôvod pre vylúčenie rozhodcu 46

3.5. Objektívny štandard pri posudzovaní existencie dôvodných pochybností o nezávislosti a nestrannosti rozhodcu 48

3.5.1 Objektívny štandard a test rozumnej, na veci nezúčastnenej tretej osoby ako kritérium posudzovania dôvodných pochybností o nezávislosti a nestrannosti rozhodcu 48

3.5.2. Objektívny štandard dôvodných pochybností o nezávislosti a nestrannosti podľa praktickej časti Pokynov IBA 51

3.6. Špecifiká pri posudzovaní otázok nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti stranou menovaných rozhodcov a rozsahu ich povinnosti zverejňovať 55

3.7. Záverečné poznámky.....59

4. Záver.....61

5. Použité pramene a literatúra.....63

5.1. Monografie, publikácie, zborníky 63

5.2. Odborné články 65

5.3. Právne predpisy a medzinárodné dokumenty.....66

5.3.1. Právne predpisy 66

5.3.2. Medzinárodné dokumenty a pravidlá medzinárodných arbitrážnych inštitúcií 67

5.4. Súdne rozhodnutia, judikatúra.....68

5.5 Elektronické pramene.....71

5.5.1. Monografie, publikácie, zborníky 71

5.5.2. Odborné články 72

5.6 Iné pramene 74

Zoznam použitých skratiek

AAA	Americká arbitrážna asociácia (American Arbitration Association)
IBA	Medzinárodná advokátska asociácia (International Bar Association)
ICC (taktiež MOK)	Medzinárodná obchodná komora (International Chamber of Commerce)
ICAC	Súd pre medzinárodnú obchodnú arbitráž pri Ukrajinskej obchodnej a priemyselnej komore (International Commercial Arbitration Court at the Ukrainian Chamber of Commerce and Industry)
LZPS	Uznesenie predsedníctva Českej národnej rady č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
Pokyny IBA	Pokyny Medzinárodnej advokátskej asociácie pre stret záujmov v medzinárodnej obchodnej arbitráži (2004) s dodatkami z roku 2014 (IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration)

Pravidlá ICC	Pravidlá pre rozhodcovské konanie Medzinárodného rozhodcovského súdu pri Medzinárodnej obchodnej komore (2012), účinné od 1. 3. 2017 (ICC Arbitration Rules)
Pravidlá ICC 1998	Pravidlá pre rozhodcovské konanie Medzinárodného rozhodcovského súdu pri Medzinárodnej obchodnej komore z roku 1998 (ICC Arbitration Rules 1998)
UNCITRAL	Komisia OSN pre medzinárodné obchodné právo (United Nation Commision on International Trade Law)
Ústava ČR	Ústavný zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR
Vzorový zákon UNCITRAL	Vzorový zákon UNCITRAL pre medzinárodnú obchodnú arbitráž (1985) s dodatkami z roku 2006 (UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration)
ZRŘ	Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
ZMPS	Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

1. Úvod

Medzinárodné rozhodcovské konanie je možné definovať ako dobrovoľný presun rozhodovacích právomocí pri riešení sporu na neutrálnu tretiu stranu, rozhodcu, alebo rozhodcovský tribunál (súkromné osoby alebo neštátne inštitúcie), výsledkom ktorého je záväzné a vykonateľné rozhodnutie.[1] Rozhodcovské konanie je inštitút *sui generis*, ktorý kombinuje autonómiu vôle, zhmotnenú v dohode strán, s civilne-právnymi procesnými účinkami a možnosťou následného núteného výkonu rozhodcovského nálezu.[2]

Medzinárodné rozhodcovské konanie patrí v dnešnej globalizovanej dobe k bežnému spôsobu riešenia medzinárodných obchodných sporov. Medzi hlavné výhody rozhodcovského konania patrí vynútiteľnosť rozhodcovských nálezov, možnosť obísť určitý právny systém či národný súd, flexibilita a možnosť voľby rozhodcov.[3] Pri mnohých medzinárodných obchodných sporoch je taktiež kľúčové vyriešiť vzniknutý spor okamžite, odborne a pri čo najnižších nákladoch. Rozhodcovské konanie je všeobecne ovládané aj zásadou neverejnosti konania a mlčanlivosti rozhodcov,[4] čo umožňuje stranám sporu vyhnúť sa publicite, zverejňovaniu dôverných či obchodne relevantných informácií a takisto napomáha uchovať dôveru partnerov pre eventuálnu budúcu spoluprácu.

Medzinárodná arbitráž je iba tak dobrá ako rozhodca, ktorý v nej rozhoduje.[5] Jej súkromná povaha a charakter, ktorý sa vyznačuje jedno-instančnosťou a všeobecnou absenciou možnosti meritórneho prieskumu vydaného nálezu, vyzdvihuje potrebu kvalitných rozhodcov a tribunálov. Tí majú značný vplyv na dôveru verejnosti v arbitráž ako efektívny prostriedok riešenia sporov.[6]

---

[1] ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3. akt. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 57.

[2] *pozn. autora: autor sa vo svojej práci prikláňa a tam, kde hovorí o koncepcii medzinárodnej arbitráže, vychádza zo zmiešanej doktríny medzinárodného rozhodcovského konania. V odbornej literatúre sa možno stretnúť okrem zmiešanej aj s doktrínou jurisdikčnou, zmluvnou a autonómnou. Ich samotná definícia a bližší rozbor nie je pre potreby diplomovej práce relevantná, preto sa jej autor ďalej nevenuje.*

[3] *2015 International Arbitration Survey: Improvements and Innovations in International Arbitration* [online]. 2015. White & Case [cit. 6.3.2018].

[4] ROZEHNALOVÁ. op. cit. s. 85.

[5] DERAINS, Yves, LÉVY, Laurent. *Is Arbitration only as good as the Arbitrator? Status, Powers and Role of the Arbitrator.* Paris: International Chamber of Commerce, 2011, s. 1- 10.

[6] MOSES, Margaret L. *The Principles and Practice of International Commercial Arbitration*. 3. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. s. 127.

Či už v rámci ad hoc, alebo inštitucionálnej arbitráže majú strany možnosť zvoliť si priamo alebo nepriamo (napr. prostredníctvom "*appointing authority*", alebo rozhodcovskej inštitúcie) osobu či osoby rozhodcov, ktoré ich spor prejednajú a rozhodnú. Voľba rozhodcov je jedným z najdôležitejších momentov medzinárodnej arbitráže, ktorý sa spravidla odrazí aj v kvalite vydaného nálezu.

V rámci výberu správnej osoby musia strany zvažovať množstvo okolností, predovšetkým vzdelanie, odbornú orientáciu, skúsenosti, reputáciu, morálno - vôľové vlastnosti či integritu rozhodcu. Určitý štandard a požiadavky na osoby rozhodcov sú upravené v medzinárodných zmluvách, národných právnych poriadkoch a pravidlách medzinárodných rozhodcovských inštitúcií. Okrem základných kvalifikačných požiadaviek je elementárnou povinnosťou rozhodcov byť nezávislí, nestranní a nezaujatí. Tieto princípy sú garantom spravodlivosti a ich dodržiavanie je pre arbitráž ako alternatívny spôsob riešenia sporov kľúčové. Otázky nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti rozhodcov vyvstávajú už na začiatku kontraktačného procesu strán, kde sú zhmotnené v rozhodcovských zmluvách alebo doložkách. Či už vyjadrené nepriamo vo forme určenia počtu rozhodcov, spôsobu menovania jednotlivých členov tribunálu, alebo priamo odkazom na rozhodný právny poriadok či pravidlá národnej alebo medzinárodnej inštitúcie či rozhodcovského súdu, povedomie o požiadavkách nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti drieme v podvedomí strán od zahájenia jednaní. Význam nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti rastie pri vzniku arbitrabilného sporu. Napriek elementárnej dôležitosti týchto požiadaviek nie sú žiadnymi pravidlami rozhodcovských inštitúcií alebo národnými právnymi predpismi bližšie definované. Ich výklad je tak prenechaný vedcom, profesorom, rozhodcom a národným súdom. Autor tak považuje za prínosné pokúsiť sa zjednotiť názorové prúdy a formulovať jednotnú a ucelenú definíciu jednotlivých pojmov.

Cieľ, ktorý si autor v práci vymedzil, spočíva v dôkladnej analýze pojmov nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti v medzinárodnom rozhodcovskom konaní, ich rozdielov, vzťahov medzi nimi a spôsobu ich používania v kontexte vybraných právnych prameňov. Okrem toho je cieľom autora analyzovať význam inštitútu povinnosti zverejňovať (*"duty of disclosure"*), spôsob jej úpravy, jej rozsah a následky jej porušenia. Konečne, cieľom tejto práce je aj analýza inštitútu dôvodných pochybností (*"justifiable*

doubts"), spôsobu ich posudzovania a objektívneho štandardu aplikácie požiadaviek nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti v medzinárodnej obchodnej arbitráži.

Autor už na tomto mieste dodáva, že problematika nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti v medzinárodnej obchodnej arbitráži svojou komplexitou ďaleko presahuje rozsah tejto práce. S prihliadnutím k tejto skutočnosti sa preto autor mnohým otázkam nevenuje.

Hypotézami, prítomnými naprieč celou prácou, sú:

1) Požiadavky nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti je potrebné pri hodnotení spôsobilosti rozhodcu objektívne rozhodnúť posudzovať vzhľadom na ich význam nielen oddelene, ale aj vo svojej vzájomnej súvislosti a zohľadniť spôsob ich použitia v ťažiskovej právnej norme.

2) Rozlišovanie pojmov nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti presahuje teoretickú a dogmatickú rovinu a je spôsobilé vyvolávať účinky v rozhodovacej praxi medzinárodnej obchodnej arbitráže.

3) Záväzná a jednoznačná definícia požiadaviek nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti rozhodcov napomáha zabezpečeniu spravodlivého procesu v medzinárodnej obchodnej arbitráži a posilňuje dôveru spoločnosti v arbitráž ako efektívny a spravodlivý spôsob riešenia sporov.

4) Nezávislosť, nestrannosť a nezaujatosť sú pri hodnotení spôsobilosti rozhodcu posudzované objektívne z pohľadu rozumnej a na veci nezúčastnenej tretej osoby, čo vyvažuje riziko praktickej nemožnosti nezávislosť, nestrannosť a nezaujatosť hodnoverne preukázať.

5) Skúmané štátne a neštátne právne pramene (národné právne poriadky, neštátne pravidlá medzinárodných inštitúcii a *soft law*) vo svojom súhrne zaručujú vysoký štandard dodržiavania požiadaviek nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti rozhodcov v medzinárodnom rozhodcovskom konaní.

Autor práce vychádza pri skúmaní pojmov nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti hlavne zo zahraničnej odbornej literatúry, právnych predpisov a rozhodnutí medzinárodných rozhodcovských tribunálov či inštitúcii, a kde je to príznačné, aj z judikatúry všeobecných súdov. V práci ponúka analýzu rôznych právnych a inštitucionálnych úprav, pričom nevynecháva ani relevantné medzinárodné dokumenty a nezáväzné odporúčania, vypracované na pôde medzinárodných inštitúcii a asociácií.

Pri písaní tejto diplomovej práce sú využité vedecké metódy analyticko-syntetické, metódy abstrakcie a konkretizácie, dedukcie a indukcie.[7]

Diplomová práca je tvorená štyrmi kapitolami. Po úvode nasleduje kapitola zaoberajúca sa vybranými prameňmi úpravy a definíciou pojmov nezávislosti, nestrannosti, nezaujatosti v kontexte medzinárodnej obchodnej arbitráže. V rámci tejto kapitoly sa autor pokúsi o jednoznačné vymedzenie a zdôvodnenie významu samotných pojmov. Okrem toho sa venuje aj rozboru podobností a rozdielov medzi nimi a spôsobu ich používania vo vybraných prameňoch úpravy. V práci nevynecháva taktiež analýzu pojmu neutrality, užívaného v praxi ako synonymum nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti. V rámci toho sa autor venuje aj otázkam národnosti a kultúrnej či jazykovej blízkosti rozhodcu k niektorej zo strán, ktorá sa môže prejaviť na jeho schopnosti spor objektívne rozhodnúť.

Tretia kapitola sa venuje analýze praktického štandardu používania požiadaviek nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti a taktiež subjektívnemu a objektívnemu testu posudzovania nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti. Tretia kapitola pojednáva predovšetkým o povinnosti rozhodcu zverejňovať akékoľvek skutočnosti, spôsobilé vyvolať dôvodné pochybnosti o jeho nezávislosti či nestrannosti a taktiež otázkam vylúčenia rozhodcu z vyššie uvedených dôvodov. Z hľadiska časovej osy rozhodcovského konania sleduje práca analýzu vyššie uvedených inštitútov od okamžiku vzniku sporu až do okamžiku vydania rozhodcovského nálezu. Otázky nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti vo fáze zrušenia rozhodcovského nálezu či odoprenia jeho výkonu nie sú predmetom tejto práce.

V závere diplomovej práce hodnotí autor výsledky skúmania, vyhodnocuje naplnenie cieľov tejto práce a konštatuje potvrdenie či vyvrátenie vymedzených pracovných hypotéz.

[7] LIŠKA, Václav. *Diplomová práce - zpracování a obhajoba*. 3. roz. vyd. Praha: nakladatelství Ivo Ulrich-Růžičkův statek, 2005. s. 103-108.

2. Výklad pojmov nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti rozhodcov v rámci medzinárodného rozhodcovského konania

2.1. Úvodné poznámky

Táto kapitola je venovaná prehľadu zdrojov právnej úpravy a dôkladnému výkladu pojmov nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti v kontexte medzinárodnej obchodnej arbitráže.

Základnými prameňmi medzinárodnej obchodnej arbitráže[8] sú medzinárodné zmluvy[9] a vnútroštátne právne predpisy, opomínané však nesmú byť ani pravidlá a poriadky rozhodcovských súdov a arbitrážnych inštitúcii a nezáväzné odporúčania či vzorové zákony vypracované na pôde medzinárodných organizácií. Z rozsahových dôvodov sú v práci analyzované iba vybrané právne pramene, odlišujúce sa pôvodom, rozsahom a okruhom pôsobnosti. Jednotliví reprezentanti, dôvod ich voľby a vzájomné vzťahy medzi nimi sú predmetom nasledujúcich odstavcov.

Autor pre potreby tejto práce rozlišuje medzi tromi úrovňami právnych prameňov. Vnútroštátnu úroveň reprezentuje český zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů a Vzorový zákon UNCITRAL pre medzinárodnú obchodnú arbitráž, ktorého cieľom je vo svetle doterajšieho vývoja a potrieb obchodnej arbitráže reformovať a modernizovať legislatívu členských štátov na poli medzinárodného rozhodcovského konania,[10] a ktorý reflektuje celosvetový konsenzus ohľadom kľúčových aspektov medzinárodnej arbitrážnej praxe, vykryštalizovaných v členských štátoch.

Úroveň pravidiel a poriadkov rozhodcovských súdov a medzinárodných arbitrážnych inštitúcii je v práci zastúpená Arbitrážnymi pravidlami Medzinárodnej obchodnej komory.[11] Tento druh prameňov býva v odbornej literatúre označovaný za

---

[8] *pozn. autora: a teda aj pramene úpravy nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti.*

[9] *pozn. autora: medzinárodné zmluvy požiadavky nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti výslovne neupravujú a ani nevymedzujú, nie sú preto autorom v rámci tejto práce skúmané. To však samozrejme neznamená, že by požiadavky nezávislosti a nestrannosti nepoznali, či s nimi nepracovali* - viď napr. čl. V., odst. 1, písm. a), b) Vyhlášky ministra zahraničných vecí č. 74/1959 Sb., o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, v znení účinnom od 10.10.1959.

[10] Rezolúcia OSN zo dňa 11.12.1985 , č. A/RES/40/72 [online]. New York: *United Nations, © 1985* [cit. 1.2.2018].

[11] *pozn. autora: Voľba Pravidiel ICC je zdôvodnená vedúcou pozíciou ICC na poli medzinárodnej obchodnej arbitráže, globálnou pôsobnosťou ICC a množstvom dostupných rozhodnutí, komentárov a publikácií, zaoberajúcich sa otázkami skúmanými v tejto práci z pohľadu Pravidiel ICC.*

neštátny prostriedok úpravy, alebo za súkromné pravidlá, keďže neboli autoritatívne vydané žiadnym štátom. V prípade, že si ich strany rozhodcovskou zmluvou zvolia, stávajú sa pre nich záväzné. Záväznosť týchto pravidiel je tak nepriamo odvodená buď od zákona, alebo od medzinárodnej zmluvy, ktoré im tak prepožičiavajú záväznosť a vynútiteľnosť.[12] Tie zároveň vymedzujú určité hranice, v ktorých sa rozhodcovské inštitúcie pri tvorbe pravidiel a poriadkov môžu pohybovať.[13]

Tretia a posledná úroveň je reprezentovaná Pokynmi IBA pre stret záujmov v medzinárodnej arbitráži. Jedná sa o odporúčania a pokyny vypracované na pôde *International Bar Association*. Ich cieľom bolo vyvinúť užitočné štandardy týkajúce sa nezávislosti a nestrannosti a priblížiť ich pomocou konkrétnych príkladov ich aplikácie. Vzťah Pokynov IBA či už k národnému právnemu poriadku, alebo k pravidlám arbitrážnych inštitúcii je predurčený predovšetkým ich nezáväznou povahou a cieľom. Pokyny IBA chcú napomáhať účastníkom rozhodcovského konania, sudcom národných súdov či medzinárodným arbitrážnym inštitúciám pri hodnotení otázok nezávislosti a nestrannosti vypĺňať vákuum, vzniknuté absenciou jednoznačnej, globálne rešpektovanej definície nezávislosti a nestrannosti a vymedzenia modelových prípadov, z ktorých možno pri hodnotení ad hoc situácii, vychádzať. Nemajú tak za úlohu nahrádzať akúkoľvek inú právnu normu štátneho či neštátneho pôvodu či upravovať rozhodcovské konanie, ako je tomu v prípade zákonov a rozhodcovských pravidiel arbitrážnych inštitúcii.[14]

Rozhodcovia Pokyny IBA bežne používajú pri rozhodovaní o prijatí alebo odmietnutí svojej nominácie. Strany a ich zástupcovia na základe Pokynov IBA hodnotia riziká nezávislosti a nestrannosti rozhodcov a rozhodcovské inštitúcie či národné súdy z nich často vychádzajú pri rozhodovaní o vylúčení rozhodcov.[15] Pokyny IBA sa sústredia na to, kedy a ktoré skutočnosti by mal rozhodca stranám zverejniť a taktiež na to, pri akých okolnostiach by mal rozhodca svoje menovanie odmietnuť. Ich podrobnejší výklad je preto predmetom predovšetkým tretej kapitoly.

---

[12] *pozn. autora: viď napr. § 13 ZRŘ.*
[13] ROZEHNALOVÁ. op. cit. s. 113.
[14] *pozn. autora: pre ďalší rozbor povahy Pokynov IBA viď oddiel 2.2.1. tejto práce.*
[15] International Bar Association. *IBA Guidelins on Conflict of Interest in International Arbitration, adopted by resolution of the IBA Council on Thursday 23 October 2014* [online]. London: International Bar Association, © 2014 [cit. 1.2.2018]. s. i - iii.

Od rozhodcov či už v národnej, alebo v medzinárodnej arbitráži je všeobecne vyžadované, aby boli nezávislí, nestranní a nezaujatí. Okrem toho býva často skloňovaná aj požiadavka ich neutrality, ktorá sa môže orientovať buď na nezávislosť a nestrannosť, alebo na národnosť rozhodcov. Primárnym účelom nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti je zabezpečiť vylúčenie všetkých externých vplyvov na priebeh rozhodcovského konania. Tieto požiadavky zaručujú vydanie spravodlivého rozhodcovského nálezu, ktorý bude spôsobilý vyvolávať účinky nielen na domácej, ale aj na zahraničnej pôde.

Pri definovaní a analýze predmetných pojmov nemožno ignorovať špecifickú povahu medzinárodnej arbitráže a rozhodujúcich osôb. Na rozdiel od sudcov vykonávajú rozhodcovia takmer bez výnimky pred, počas, alebo po arbitráži iné povolanie či zárobkovú činnosť. Sú menovaní a platení stranami, ktoré ich vyberajú práve na základe ich skúseností a reputácie v určitej ťažiskovej oblasti. Tento postup, hoci je neodmysliteľnou súčasťou samej podstaty medzinárodnej obchodnej arbitráže, implikuje existenciu väzieb a vzťahov medzi stranami a rozhodcami. V rámci výberu rozhodcu skúmajú strany okrem iného jeho minulé a súčasné profesijné aktivity, rozhodnutia, ktoré v minulosti vydal sám, alebo v spolupráci s inými rozhodcami, články a knihy, ktoré publikoval. Analyzujú taktiež jeho osobnosť, národnosť, kultúrne a politické názory, sympatie, a tak ďalej. O náhodnom spôsobe voľby rozhodcov, ako je tomu v prípade národných súdnych systémov, nie je možné v súvislosti s medzinárodnou arbitrážou hovoriť.

Nemenej dôležité sú pri analýze vyššie vymedzených pojmov aj skutočnosti zachytávajúce fungovanie moderného obchodného sveta. Jedným z dôsledkov globalizácie je nielen univerzálne zbližovanie odborníkov, spájanie sa a vytváranie medzinárodných organizácii či inštitúcii s celosvetovou pôsobnosťou, ale aj stret rôznych kultúr, náboženstiev a politických presvedčení. Všetky tieto faktory prispievajú k reálnej nemožnosti statického zachytenia pojmov nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti rozhodcov v jednotnej, pevnej, záväznej a univerzálne rešpektovanej definícii.

Cieľom druhej kapitoly je tak na základe relevantnej odbornej literatúry, vymedzených právnych prameňov a judikatúry definovať všeobecne prijateľný interpretačný štandard pojmov nezávislosti, nestrannosti, nezaujatosti a neutrality v medzinárodnom rozhodcovskom konaní.

Kapitola je členená do piatich podkapitol vrátane úvodných a záverečných poznámok, pričom o nezávislosti a nestrannosti autor pojednáva v rámci jednej podkapitoly. Dôvod pre použité členenie spočíva v analýze vybraných zdrojov právnej úpravy, ktoré bez výnimky uvádzajú pojmy nezávislosti a nestrannosti spoločne. Autor, vedený snahou predovšetkým vyhnúť sa duplicite a ponúknuť vecný a efektívny prehľad spôsobu a rozsahu, v akom jednotliví reprezentanti vybraných úrovní prameňov s nezávislosťou a nestrannosťou pracujú, považuje za vhodné pojednať o oboch pojmoch súčasne. Zároveň ale zdôrazňuje, že nezávislosť a nestrannosť nie sú jedno a to isté a nie je možné užívať ich *stricto sensu* ako synonymá.

Ďalšia podkapitola je venovaná analýze otázky nezaujatosti rozhodcov. Predmetom predposlednej podkapitoly je pojem neutrality, ktorý býva ako v odbornej literatúre, tak aj v rozhodovacej praxi s hociktorým z vyššie uvedených pojmov zamieňaný. Autor vníma neutralitu v dvoch dimenziách, odlišujúcich sa predovšetkým rozsahom a okruhom regulovaných skutočností

2.2. Pojem nezávislosti a nestrannosti a ich význam v medzinárodnom rozhodcovskom konaní

2.2.1. Právne pramene úpravy nezávislosti a nestrannosti

Pre úplnosť analýzy ukotvenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti v českom právnom poriadku je nutné vymedziť existenciu a rozsah ústavného rámca a prípadné ukotvenie určitých štandardov rozhodovania v ústavnom poriadku Českej republiky. Na "vše objímajúci" článok 1 Ústavy,[16] ktorý vymedzuje podstatné náležitosti demokratického právneho štátu, nadväzuje čl. 36 LZPS,[17] ktorého odst. 1 garantuje každému právo domáhať sa stanoveným postupom svojho práva u nezávislého a nestranného súdu a v stanovených prípadoch u iného orgánu. Z hľadiska rozhodcovského konania má význam práve pojem "iný orgán", pod ktorým autor rozumie aj rozhodcu, prípadne rozhodcovský súd. Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu ČR, zosobnenej

[16] Čl. 1 Ústavy ČR
[17] Čl. 36 odst. 1 LZPS

v Náleze ÚS zo dňa 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07,[18] je rozhodcovské konanie možno považovať za druh civilného procesu. Vďaka tejto klasifikácii možno pod ústavne chráneným právom na nezávislý a nestranný súd rozumieť aj právo na nezávislého a nestranného rozhodcu. Toto konštatovanie má kľúčový význam nielen pre interpretáciu, ale aj aplikáciu zákonných ustanovení a prípadné využitie analógie.

ZRŘ nadväzuje na dlhoročnú tradíciu samostatných zákonov upravujúcich rozhodcovské konanie v Českej republike.[19] Nezávislosť a nestrannosť vymedzuje ZRŘ hneď v § 1, písm. a),[20] čím im pripisuje fundamentálny a neodmysliteľný význam. Už z dikcie predmetného ustanovenia vyplýva, že sa nejedná o identické pojmy a je potreba, aby ich každý rozhodca spĺňal kumulatívne.[21]

S pojmami nezávislosti a nestrannosti sa stretávame taktiež v § 10 ZRŘ,[22] ktorý ale dopadá iba na zvyškové situácie, kedy rozhodca nebol určený buď priamo stranami, alebo iným dohodnutým spôsobom. Jeho účelom je zakotvenie povinnosti súdu pri doplnkovom alebo náhradnom menovaní rozhodcu prihliadnuť k predpokladom pre jeho nezávislosť a nestrannosť. Tento imperatív je však limitovaný absenciou úpravy spôsobu, akým majú súdy predpoklad nezávislosti a nestrannosti overovať.[23] Jednou z alternatív pre postup súdov môže byť vyžiadanie stanovísk, či už od osoby potenciálneho rozhodcu, alebo od strán.[24]

Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že otázka nestrannosti je upravená taktiež v § 8 odst. 1 ZRŘ, ktorý hovorí o tzv. "*podjatosti*" rozhodcu. Nestrannosť však nie je synonymum *podjatosti* (zaujatosti) a je preto potrebné medzi nimi rozlišovať. V zbytku odkazuje autor na podkapitolu 2.3. tejto práce, ktorá sa venuje definícií pojmu nezaujatosti v rámci medzinárodného rozhodcovského konania.

Vzorový zákon UNCITRAL pracuje s požiadavkou nezávislosti a nestrannosti iba nepriamo, a to v čl. 12, ktorý zakotvuje povinnosť osoby potenciálneho rozhodcu upovedomiť strany o akýchkoľvek okolnostiach, ktoré môžu vyvolať dôvodné

---

[18] Nález Ústavného súdu ČR, zo dňa 8.3.2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07.
[19] ROZEHNALOVÁ. op. cit. s. 112.
[20] § 1 ZRŘ.
[21] OLÍK, Miloš, MAISNER, Martin, POKORNÝ, Radek, et al. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015, s. 4.
[22] § 10 ZRŘ.
[23] OLÍK, et al. op. cit. s. 53.
[24] *pozn. autora: tento postup nie je vzhľadom k účelu § 10 ZRŘ obvyklý.*

pochybnosti *("justifiable doubts")* o jeho nezávislosti a nestrannosti.[25] *Prima facie* absencia explicitného zakotvenia predpokladu nezávislosti a nestrannosti rozhodcov je vo Vzorovom zákone UNCITRAL vyvažovaná vymedzením absencie nezávislosti a nestrannosti ako jedného z taxatívne[26] vymedzených dôvodov pre napadnutie a prípadné vylúčenie rozhodcu. Nezávislosť a nestrannosť rozhodcov sú tak Vzorovým zákonom UNCITRAL vnímané ako základné predpoklady rozhodcovského konania. Ich prípadná absencia predstavuje neprekonateľnú prekážku rozhodcovského konania.

Pravidlá ICC z roku 1998 nevyžadovali v čl. 7 nestrannosť rozhodcu a obmedzili sa iba na formuláciu požiadavky jeho nezávislosti.[27] S nestrannosťou pracovali tieto dnes už neaktuálne pravidlá v čl. 15, odst. 2,[28] ktorý stanovil povinnosť rozhodcovského tribunálu konať nestranne a spravodlivo.[29] Gramatickým výkladom predmetných ustanovení možno dospieť k záveru, že Pravidlá ICC z roku 1998 nevyžadovali nestrannosť od každého rozhodcu samostatne, ale zakotvovali iba povinnosť rozhodcovského tribunálu byť nestranný ako celok. Koncepčným a formulačným odlišnostiam v rámci právnych predpisov a rozhodcovských pravidiel sa autor venuje v oddiele 2.2.4. tejto práce. Odlišné vnímanie požiadaviek nezávislosti a nestrannosti vzhľadom k postaveniu rozhodcu v rozhodcovskom konaní, resp. vzhľadom ku spôsobu jeho menovania autor rozoberá v tretej kapitole.

Za zmenou z roku 2012, ktorá priniesla výslovné zakotvenie nestrannosti v Pravidlách ICC možno vidieť nielen posilnenie neutrality[30] všetkých rozhodcov, ale aj snahu ICC priblížiť sa etablovaným celosvetovým štandardom, bežne pracujúcim s obomi pojmami.

Aktuálne Pravidlá ICC[31] sa otázkam nezávislosti a nestrannosti rozhodcov venujú v časti regulujúcej arbitrážny tribunál a zahŕňajú 3 druhy ustanovení: (I.) Kogentné všeobecné ustanovenia (čl. 11), predstavujúce základné aplikačné princípy, (II.) Dispozitívne ustanovenia týkajúce sa vzniku rozhodcovského tribunálu, od ktorých sa

---

[25] Čl. 12 Vzorového zákona UNCITRAL.
[25] MELNIKOVA,Natalia. UNCITRAL a aktuální otázky (nejenom) práva medzinárodního obchodu. *Právní rozhledy* [online]. 2014, roč. 12, č. 5, s. 197-198 [cit. 3.1.2018].
[26] United Nations. *UNCITRAL 2012 Digest of Case Law on the Model Law on Internation Commercial Arbitration [online]*. New York: United Nations, 2012 [cit. 3.1.2018], 232 s.
[27] Čl. 7 Pravidiel ICC 1998.
[28] Čl. 15, odst. 2 Pravidiel ICC 1998.
[29] *pozn. autora: voľný preklad slova "fairly."*
[30] *pozn. autora: vo všeobecnej dimenzii - viď podkapitolu 2.4.*
[31] *pozn. autora: Pravidlá ICC, v znení účinnom od 1.3.2017.*

strany môžu zmluvne odchýliť (čl. 12) a konečne (III.) Ustanovenia regulujúce procedúry napadnutia, vylúčenia a výmeny rozhodcov (čl. 13-15).[32]

Podľa čl. 11 odst. 1 Pravidiel ICC[33] musí byť každý rozhodca, teda nielen prezident arbitrážneho tribunálu, ale aj obaja stranami navrhnutí rozhodcovia, počas celého priebehu arbitráže nezávislí a nestranní.

S požiadavkami nezávislosti a nestrannosti ďalej pracuje aj čl. 13 Pravidiel ICC,[34] zaoberajúci sa procesom menovania a potvrdzovania rozhodcov zo strany Súdu ICC. Pretože oblasti prieskumu pri schvaľovaní rozhodcov Súdom ICC nie sú vymedzené taxatívne, je prirodzené možné, že predmetom preskúmania budú aj otázky nezávislosti a nestrannosti rozhodcov.

Ako už autor načrtol vyššie, predstavujú Pokyny IBA nezáväzný prameň úpravy, nespôsobilý derogovať akúkoľvek národnú alebo medzinárodnú právnu úpravu. Napriek tomu sa ale tešia podstatnému globálnemu vplyvu. Národné súdy, arbitrážne inštitúcie a taktiež samotní účastníci rozhodcovského konania po celom svete posudzujú podľa nich otázky nezávislosti a nestrannosti pri hodnotení rozsahu povinnosti rozhodcov zverejňovať a taktiež pri rozhodovaní o napadnutí, prípadne o vylúčení rozhodcu.[35] Okrem toho slúžia Pokyny IBA aj ako výkladové vodítko pre odborníkov a komentátorov.

Hneď v prvej časti, venujúcej sa všeobecným štandardom nezávislosti, nestrannosti a zverejňovania stanovujú Pokyny IBA základnú povinnosť rozhodcov byť v celom priebehu rozhodcovského konania nezávislí a nestranní. Táto povinnosť zaväzuje rozhodcov až do úplného skončenia rozhodcovského konania a dotýka sa rovnakým spôsobom predsedov, prísediacich, či akokoľvek inak činných rozhodcov a administratívnych pracovníkov.[36]

S nezávislosťou pracujú aj všeobecné štandardy č. 2 a č. 3 Pokynov IBA, ktoré na nezávislosť a nestrannosť, alebo ich nedostatok (príp. dôvodné pochybnosti o ich

---

[32] DERAINS, Yves, SCHWARTZ, Eric, A. *Guide to the ICC Rules of Arbitration*. 2. vyd. The Hague: Kluwer Law International BV, © 2005, s. 115.
[33] Čl. 11 odst. 1 Pravidiel ICC.
[34] Čl. 13 Pravidiel ICC.
[35] MOSES, Margaret L.. *The Role of the IBA Guidelines on Conflict of Interest in Arbitrator Challenges* [online]. Kluwer Arbitration Blog. Last modified on 23.10.2017 [cit. 6.2.2018].
[36] Všeobecný štandard č. 5 Pokynov IBA.

nedostatku), viažu povinnosť rozhodcu buďto odstúpiť, alebo okolnosti zakladajúce pochybnosti o splnení požiadavku nezávislosti a nestrannosti stranám komunikovať.[37]

2.2.2. Analýza a výklad pojmu nezávislosti v kontexte medzinárodného rozhodcovského konania

Nezávislosť v rámci medzinárodnej obchodnej arbitráže znamená absenciu akejkoľvek závislosti, resp. vzťahu podriadenosti či subordinácie medzi stranami a rozhodcami, ktoré ovplyvňujú, resp. by mohli ovplyvniť rozhodovaciu slobodu rozhodcu.[38] Rovnako tak znamená nezávislosť aj absenciu akéhokoľvek vzťahu medzi rozhodcom a niektorým z právnych zástupcov strán.

Olík vo svojom komentári k ZRŘ označuje nezávislosť za objektívnu kategóriu, keďže závislosť alebo podriadenosť rozhodcu na niektorej zo strán je založená na objektívne preukázateľných skutočnostiach. Štandardne tak neoznačuje vnútorný pocit rozhodcu alebo jeho záujem na výsledku sporu.[39]

Binder, ktorý analyzoval medzinárodnú obchodnú arbitráž v štátoch, ktoré prijali Vzorový zákon UNCITRAL, definuje nestrannosť ako absenciu akéhokoľvek minulého či súčasného ekonomického, osobného, sociálneho či obchodného vzťahu medzi rozhodcom a stranami.[40]

Podľa Bonda, bývalého generálneho sekretára Súdu ICC je nezávislosť definovateľná ako absencia blízkeho, značného, nedávneho a preukázateľného[41] vzťahu medzi stranou a osobou potenciálneho rozhodcu.[42] Na prvý pohľad jasná definícia ale používa množstvo vágnych pojmov. Nie je zrejmé, čo znamená blízky, značný, alebo nedávny vzťah. Objektívna povaha nezávislosti tak nesmie byť preceňovaná. Vo väčšine prípadov sa bude jednať skôr ako o existenciu či neexistenciu vzťahov o dosiahnutie určitej intenzity blízkosti strany a rozhodcu.[43]

---

[37] Všeobecný štandard č. 2 a č. 3 Pokynov IBA.
[38] LEW, Julian D.M., KRÖLL, Stefan M., MISTELIS, Loukas A. *Comparative International Commercial Arbitration.* The Hague: Kluwer Law International, © 2003, s. 257.
[39] OLÍK, et al. op. cit. s. 4.
[40] BINDER, Peter. *International Commercial Arbitration and Concilliation in UNICTRAL Model Law Jurisdictions.* 3. vyd. London: Sweet & Maxwell, 2010, *s. 83.*
[41] *pozn. autora: preukázateľnosť implikuje objektívnu povahu požiadavky nezávislosti.*
[42] DERAINS, SCHWARTZ. op. cit. s. 116.
[43] DERAINS, SCHWARTZ. op. cit. s. 117.

Taktiež Súd ICC nerozumie pod pojmom nezávislosť úplnú absenciu akýchkoľvek známostí či vzťahov medzi rozhodcami a stranami, čím zohľadňuje špecifiká praxe medzinárodnej obchodnej arbitráže. Na druhej strane vykladá Súd ICC požiadavku nezávislosti veľmi široko, keď pri jej hodnotení zohľadňuje aj minulé či nepriame vzťahy rozhodcu k stranám. Hoci existencia určitých vzťahov strany a rozhodcu sama o sebe automaticky neznamená nespôsobilosť rozhodcu rozhodovať, prikláňa sa Súd ICC v prípade pochybností v neprospech rozhodcu.[44]

Zaujímavá a pamätihodná je definícia Laliva, podľa ktorého *„nezávislosť implikuje guráž neuspokojiť a nahnevať, absenciu akejkoľvek túžby, predovšetkým pre stranou nominovaných rozhodcov, byť touto stranou nominovaný opäť."*[45]

Daele rozlišuje medzi nasledujúcimi možnými vzťahmi medzi rozhodcom a niektorou zo strán:

- vzťah klienta a právneho zástupcu;
- vzťah na základe finančného záujmu rozhodcu v strane alebo v predmete sporu;
- obchodný, profesijný, sociálny alebo osobný vzťah medzi rozhodcom a stranou;
- vzťahy medzi rozhodcom a právnym zástupcom strany, založené na základe príslušnosti rozhodcu a právneho zástupcu strany k rovnakej profesijnej komore, alebo inej inštitúcii;
- vzťah advokátskej kancelárie rozhodcu a strany, resp. jej zástupcu;
- vzťah založený na opakovanom menovaní rozhodcu stranou, prípadne jej právnym zástupcom.[46]

Asi najjednoznačnejšiu podkategóriu situácii, pri ktorých možno hovoriť o absencii nezávislosti, tvoria prípady, kedy má rozhodca finančný alebo iný majetkový záujem na výsledku sporu. V tomto prípade sa uplatní zásada *nemo iudex in causa sua*,[47] predstavujúca jeden zo základných pilierov moderného rozhodovacieho procesu.[48] Väčšinoví vlastníci či významní akcionári tak nemôžu rozhodovať spory týkajúce sa

---

[44] DERAINS, SCHWARTZ. op. cit. s. 118.
[45] LALIVE, P. Conclusions in The Arbitral Process and the Independence of Arbitrators. In: RUSTAMINOVA Amina. *Neutrality of arbitrators* [online]. Budapest. 2009 [cit. 12.2.2018]. 34 s. LL.M. Short Thesis. © Central European University, s. 6.
[46] DAELE, K.arel . *Challenge and Disqualification of Arbitrators in International Arbitration.* International Arbitration Law Library, vyd. 24. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, © 2012. s. 269 - 363.
[47] *pozn. autora: nikto nemôže byť sudca vo vlastnej veci*
[48] KRÖLL, LEW, MISTELIS. op. cit. s. 258.

"vlastných" spoločností, akokoľvek by sa mohli cítiť vnútorne nezávislí. Rovnako absurdné sú aj situácie, kedy je na pozíciu rozhodcu nominovaný právny zástupca jednej zo strán. Hoci je vzťah medzi stranami a rozhodcami založený, podobne ako pri právnych zástupcoch, na kontraktuálnom záväzku,[49] líši sa tento diametrálne svojím predmetom. Zatiaľ čo právny zástupca sa zaväzuje vo všeobecnosti poskytovať právne služby a odbornú pomoc v záležitostiach svojho klienta, je úlohou rozhodcovskej zmluvy založiť právomoc rozhodcu autoritatívne, záväzne a konečne zverený spor rozhodnúť.

Rovnako nemysliteľný je výkon rozhodovacích právomocí aj v prípade rodinných vzťahov rozhodcov a strán, alebo v prípade, kedy je medzi rozhodcom a niektorou zo strán, prípadne jej právnym zástupcom ľúbostný vzťah.[50]

Akokoľvek jednoznačne sa otázka nezávislosti javí vo vyššie uvedených prípadoch, je nutné podotknúť, že tieto predstavujú iba modelové situácie. Prax doložená nespočetným množstvom rozhodnutí dokazuje, že prípady nezávislosti sú spravidla omnoho komplikovanejšie. Diverzita možných vzťahov a taktiež úzka väzba medzi nezávislosťou a nestrannosťou[51] tak zabraňuje vzniku ucelenej teoreticko-praktickej schémy, na základe ktorej by rozhodujúce telesá aplikovali požiadavku nezávislosti jednotne a záväzne. Výsledok posúdenia bude vždy záležať na zvážení všetkých relevantných okolností.

Špecifická situácia vzniká v prípadoch, v ktorých je jednou zo strán sporu štát alebo štátna organizácia.[52] Je celkom bežné, že vládne kontrakty obsahujú klauzule, zakladajúce pre prípad sporu právomoc rozhodcovského súdu (rozhodcu) a zároveň navrhujúce za člena rozhodcovského tribunálu (za rozhodcu) osobu tak či onak pre tento štát činnú. Podľa Krölla, Lewa a Mistelisa je tento prípad výnimkou zo všeobecnej prezumpcie nespôsobilosti zamestnanca rozhodovať vo veci svojho zamestnávateľa. Uvádzajú, že predovšetkým sudcovia všeobecných súdov a profesori práv, vyučujúci na štátnych univerzitách, sú vhodní kandidáti na nomináciu zo strany štátu či štátnej organizácie. To isté platí aj pre vedúcich pracovníkov špecializovaných útvarov alebo

---

[49] *pozn. autora: vzťah medzi rozhodcom a stranami môže byť založený aj právnou normou, ktorá zakladá právomoc rozhodcu rozhodnúť daný spor.* - viď ROZEHNALOVÁ. op.cit. s. 72.
[50] KRÖL, LEW, MISTELIS. op. cit. s. 258.
[51] *pozn. autora: viď oddiel 2.2.4.*
[52] *pozn. autora: pokiaľ štát vystupuje ako účastník právnych vzťahov, je právnickou osobou. V oblasti súkromného práva jedná štát ako právnická osoba. Je spôsobilý vstupovať do zmluvných záväzkov a byť účastníkom rozhodcovského konania.* - viď § 6 zák. č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, v znení neskorších predpisov; § 21 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v znení neskorších predpisov.

štátnych príspevkových organizácii, ktorí sú štandardne spôsobilí nezávisle rozhodovať spory iných štátnych orgánov alebo štátom vlastnených spoločností.[53]

Ďalšie vyjasnenie vyššie uvedených špecifík priniesol Odvolací súd v provincii Quebec v rozhodnutí zo dňa 26. 4. 1990, 1990 CanLII 3619 (QC CA),[54] týkajúcom sa výkladu čl. 12 Vzorového zákona UNCITRAL. Kanadský súd vyhodnotil, že v rámci rozhodovania sporu pochádzajúceho z vládneho kontraktu, uzatvoreného vládnym ministrom, je tento minister nespôsobilý rozhodnúť vo veci nezávisle (a nestranne).

Z rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu v Indii[55] vyplýva, že rozhodcovské doložky v rámci vládnych zmlúv, ustanovujúce za rozhodcov vládnych zamestnancov, nie sú automaticky a bez ďalšieho neplatné alebo ničotné.[56] Vždy je nutné prihliadnuť k pozícii nominanta v štruktúre verejnej správy a taktiež k tomu, či a do akej miery bola táto osoba prítomná procesu uzatvárania zmluvy, z ktorej ťažiskový spor vyplynul.

2.2.3. Analýza a výklad pojmu nestrannosti v kontexte medzinárodného rozhodcovského konania

Požiadavka nestrannosti označuje absenciu predpojatosti, zaujatosti či predsudkov voči niektorej zo strán. Spolu s povinnosťou nezávislosti slúži ochrane strán pred ovplyvnenými rozhodcami, u ktorých hrozí, že pri rozhodovaní zohľadnia aj skutočnosti, ktoré nesúvisia s meritom sporu.[57]

Nestrannosť vyžaduje, aby rozhodca nielen nezvýhodňoval alebo nepreferoval, ale aj neznevýhodňoval či úmyselne nepoškodzoval jednu zo strán na základe faktov neprednesených či neuplatnených niektorou zo strán v priebehu konania. Pri analýze nestrannosti potreba rozlišovať medzi (kvalifikovaným) stranením a sympatizovaním s niektorou zo strán. Rozdiel medzi obomi vyššie uvedenými pojmami efektne vystihol

---

[53] KRÖLL, LEW, MISTELIS. op. cit. s. 258.
[54] Rozhodnutie Odvolacieho súdu v provincii Quebec [Court of Appeal of Quebec, Canada], zo dňa 26.4.1990, 1990 CanLII 3619 (QC CA).
[55] *pozn. autora: India prijala v roku 1996 Arbitration and Concilliation Act, ktorý je založený na Vzorovom zákone UNCITRAL. Citovaná judikatura je teda využiteľná pre výklad Vzorového zákona UNCITRAL.* - viď *UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration (1985), with amendments as adpoted in 2006: Status* [online]. UNCITRAL. © 2018 [cit. 6.3.2018].
[56] United Nations. op. cit. s. 64 - 68.
[57] DAELE. op. cit. s. 365.

Rozas, podľa ktorého stranenie znamená uprednostňovanie niektorej zo strán na úkor druhej a sympatia obyčajnú obľubu strany bez ohľadu na protistranu.[58]

Nestrannosť je abstraktná kategória, zachytávajúca stav mysle, pričom jej vnútorná povaha implikuje zvýšenú náročnosť jej preukázateľnosti.[59] Napriek tomu je nestrannosť vnímaná ako neodcudziteľný a neporušiteľný štandard medzinárodnej arbitráže, ktorý musí byť od rozhodcov vyžadovaný.

Podrobnejšie sa otázkou nestrannosti a jej foriem zaoberá Bělohlávek vo svojom komentári k ZRŘ.[60] Nestrannosť formuluje ako jednu z podmienok rozhodcovskej spôsobilosti, ktorú pre jej subjektívnu povahu nie je možné zhodnotiť inak ako v prípade súčasného naplnenia zaujatosti. Túto skutočnosť označuje pojmom "objektívna nestrannosť". Rozhodca ale môže straniť niektorej zo strán aj bez objektívne daných dôvodov, zakladajúcich jeho zaujatosť (tzv. "subjektívna nestrannosť"). V prípadoch druhej menovanej je hodnotenie výlučne na pleciach dotknutého rozhodcu, ktorý musí sám zhodnotiť svoju schopnosť postupovať nestranne s vedomím, že jeho prípadná preferencia niektorej zo strán nemá byť ako preukázaná.

Podľa Bindera predstavuje pojem nestrannosť v poňatí Vzorového zákona UNCITRAL neexistenciu nepovolenej zaujatosti (*„bias“)* v mysli rozhodcu, na základe ktorej by nadržiaval niektorej zo strán. Test nestrannosti je subjektívny a zameriava sa na prítomnosť zaujatosti, dedukovanú z okolností a skutočností obklopujúcich rozhodcu a výkon jeho činnosti.[61]

Na základe vyššie uvedených skutočností je zrejmé, že "čierno - biele" prípady nestrannosti rozhodcov v medzinárodnej obchodnej arbitráži nie sú častým javom. Napriek tomu sa ale vyskytujú.

V rámci rozhodovacej praxe ICC odmietol Súd ICC z dôvodu pochybností o nestrannosti potvrdiť navrhovateľom menovaného rozhodcu, ktorý v minulosti zastupoval právneho predchodcu odporcu v obdobnom prípade. Neschválený rozhodca počas výkonu svojej funkcie získal tajné informácie, týkajúce sa odporcu a jeho spôsobu ochrany pri podobných sporoch. Okrem toho došlo medzi predchodcom odporcu

---

[58] ROZAS, Fernández C.J. *Clearer Ethics Guidelines and Comparative Standards for Arbitrators.* In: FERNÁNDEZ-BALLESTEROS, Miguel Á., ARIAS, David. *Liber Amicorum Bernando Cremades.* Madrid: Wolters Kluwer España, La Ley, 2010. s. 413 - 449.
[59] KRÖLL, LEW, MISTELIS. op. cit. s. 256.
[60] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář.* 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 410.
[61] BINDER. op. cit. s. 83.

a rozhodcom k nezhodám, ktoré viedli až k výpovedi rozhodcu a jeho firmy. Aby toho nebolo málo, rozhodca taktiež v dobe konania predmetnej arbitráže zastupoval jedného z najväčších obchodných konkurentov odporcu.[62]

Súd ICC v celej rade prípadov z dôvodu možnej preferencie niektorej strany odmietol schváliť aj rozhodcov, ktorí už v minulosti rozhodovali spor medzi identickými stranami, s identickým obsahom a aspoň jednou identickou stranou, alebo v prípadoch, kedy rozhodcovské konanie súviselo či priamo nadväzovalo na nález vydaný nominovaným rozhodcom v predchádzajúcom rozhodcovskom konaní.[63]

Tieto prípady, kedy pochybnosti o nestrannosti dopĺňajú skutočnosti poukazujúce na možnosť absencie nezávislosti musia byť odlišované od prípadov, kedy rozhodca abstraktne poukazuje či analyzuje určitý konkrétny právny problém. Je bežné a všeobecne akceptované, že sa rozhodcovia ako experti z odboru vyjadrujú k najrôznejším témam či vykladajú problematické otázky. Vyššie uvedené korešponduje aj s rozhodnutím Vrchného krajinského súdu v Kolíne, zo dňa 2. 4. 2004, 9 Sch (H) 22/03, ktorý poznamenal, že rozhodcovský tribunál môže verejne vyjadriť svoj predbežný postoj vo veci, bez ohľadu na to, či je alebo nie je v prospech niektorej zo strán.[64] Zatiaľ čo verejná prezentácia sporu bez zverejnenia jeho detailov nemusí založiť dôvod pre vylúčenie rozhodcu, sú publikácie, v ktorých rozhodca súbežne s konaním arbitráže podrobne a ironicky vyjadruje svoj právny názor a analyzuje špecifiká prípadu spôsobilé vyvolať dôvodné pochybnosti strany o jeho nestrannosti.[65]

Najvyšší súd v Dánsku, ktoré prijalo Vzorový zákon UNCITRAL, k danej veci uviedol, že rozhodcovia nemôžu byť diskvalifikovaný z dôvodu písomných či iných prejavov, týkajúcich sa právnych problémov, ktoré formulovali v inej veci pred zahájením arbitráže.[66]

Koniec koncov, strany pri výbere rozhodcu prihliadajú okrem iného aj k jeho publikačnej činnosti či verejne vyjadreným názorom.[67] Toto korešponduje aj s názorom Súdu ICC, ktorý odmietol neschváliť rozhodcu z dôvodu stranou namietanej absencie nestrannosti, keď rozhodca v rámci svojej publikačnej činnosti opakovane vyjadril

---

[62] DAELE. op. cit. s. 365 - 453.
[63] DAELE. op. cit. s. 379.
[64] Rozhodnutie Vrchného krajinského súdu v Kolíne [OLG Köln], zo dňa 2.4.2004, 9 Sch (H) 22/03.
[65] Rozhodnutie Krajského súdu Mníchov II [LG München II], zo dňa 27.6.2002, 2 OH 1728/01.
[66] Rozhodnutie Vrchného súdu v Dánku [Danish High Court, 21st Chamber East Division], zo dňa 27.10.2008, B-1752-08.
[67] KRÖLL, LEW, MISTELIS. op. cit. s. 256.

politické názory pre a proti určitým krajinám. Predmet článkov však nijak nesúvisel s predmetom arbitráže.[68]

Rovnako tak zaujatie stanoviska alebo rozhodnutie v obsahovo identickom prípade pri iných stranách nevyvoláva automaticky a bez ďalšieho dôvodné pochybnosti o nestrannosti rozhodcu.

Snaha presadzovať požiadavku nestrannosti aj napriek ťažkostiam, spojeným s jej preukazovaním viedla národných zákonodarcov a medzinárodné arbitrážne inštitúcie k zavedeniu inštitútu dôvodných pochybností ako dostatočného dôvodu pre vylúčenie rozhodcu. Dôvodné pochybnosti o nestrannosti rozhodcu a možnosť jeho vylúčenia z tohoto dôvodu sú predmetom 3. kapitoly. Autor preto na tomto mieste túto problematiku ďalej nerozvádza a odkazuje na znenie podkapitoly 3.5.

2.2.4. Spôsob a zmysel používania pojmov nezávislosti a nestrannosti spolu a samostatne vo vybraných právnych prameňoch

Všetky autorom zvolené právne pramene úpravy používajú vo svojom texte súbežne požiadavky nezávislosti a nestrannosti. Taktiež iné národné právne predpisy a pravidlá rozhodcovských inštitúcii adoptovali priamo alebo nepriamo povinnosť rozhodcov byť nezávislí a nestranní podľa predlohy Vzorového zákona UNCITRAL,[69] čo so sebou okrem iného nesie aj kumulatívne zahrnutie oboch pojmov do zákonných ustanovení či relevantných článkov arbitrážnych poriadkov a pravidiel. Nájdu sa ale štáty, ktorých právne predpisy pracujú iba s jedným z nich, a to rozdielne buď s nezávislosťou, alebo nestrannosťou. Dualita či tripartita spôsobu úpravy tak vyvoláva otázku, či je skutočne nutné používať oba pojmy vedľa seba a podstatnejšie, či znamenajú jedno a to isté. Inak povedané, prejaví sa vynechanie pojmu nezávislosti, alebo nestrannosti zo znenia právnej normy na ňou zabezpečovanom štandarde ochrany?

Zatiaľ čo český ZRŘ hneď v prvom paragrafe stanovuje povinnosť nezávislosti a nestrannosti rozhodcov,[70] vymedzuje napríklad švajčiarsky Zákon o medzinárodnom

---

[68] DAELE. op. cit. s. 384.
[69] GOMEZ-ACEBO, Alfonso. *Party-Appointed Arbitrators in International Commercial Arbitration.* International Arbitration Law Library, vyd. 34. Zuidpoolsingel: Kluwer Law International BV, © 2016, s. 69.
[70] § 1, písm. a) ZRŘ.

práve súkromnom (*International Private Law Act*) iba požiadavku nezávislosti.[71] Anglický Zákon o rozhodcovskom konaní z roku 1996 (*Arbitration Act 1996*) zase uvádza ako dôvod pre vylúčenie rozhodcu iba dôvodné pochybnosti o jeho nestrannosti.[72] Podobne "polovičnú" úpravu nájdeme aj vo švédskom zákone o rozhodcovskom konaní (*Swedish Arbitration Act*).[73]

Anglický zákonodarca vynechal požiadavku nezávislosti nie preto, že nie je potrebná, ale preto, že každý vzťah rozhodcu k niektorej zo strán je relevantný až v prípade, že sa pretaví do absencie nestrannosti rozhodcu.[74] Takisto aj vo Švédsku je nestrannosť vnímaná ako pojem zahŕňajúci aj nezávislosť.[75]

V predchádzajúcich podkapitolách autor dôkladne vymedzil ako nezávislosť, tak aj nestrannosť. Elementárny rozdiel spočíva v ich objektívnej (nezávislosť), resp. subjektívnej povahe (nestrannosť), a taktiež predmete ich regulácie (vzťah ku stranám, resp. meritum sporu).

Bishop a Reed pri skúmaní pomeru nezávislosti a nestrannosti konštatujú, že zatiaľ čo rozhodca, ktorý je nestranný, ale nie úplne nezávislý, môže byť uznaný spôsobilým rozhodnúť, predpojatý alebo zaujatý (a teda nestranný) rozhodca musí byť vždy vylúčený.[76]

Bernini zase vníma nezávislosť ako výsledok kombinácie nestrannosti a neutrality, ktoré tak považuje za jej prerekvizity.[77]

Podľa Rozasa sa jedná o dve strany jednej a tej istej mince. Dôležité je, že ako nezávislosť, tak aj nestrannosť opisujú všeobecný predpoklad, že rozhodcovský tribunál

---

[71] ŠVAJČIARSKA KONFEDERÁCIA. § 180, odst. 1, písm. c) International Private Law Act AS 1988 1776 [Zákon o medzinárodnom práve súkromnom], v znení neskorších predpisov.
[72] SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO VEĽKEJ BRITÁNIE A ÍRSKA. Čl. 24, odst. 1, písm. a) English Arbitration Act 1996 [Anglický zákon o rozhodcovskom konaní], v znení neskorších predpisov.
[73] ŠVÉDSKE KRÁĽOVSTVO. Swedish Arbitration Act (SFS 1999:116) [Zákon o rozhodcovskom konaní], v znení neskorších predpisov.
[74] GOMEZ-ACEBO. op. cit. s. 73.
[75] Rozhodnutie Najvyššieho súdu vo Švédsku [Swedish Supreme Court], zo dňa 19.10.2007, T 2448-06/NJA 2007.
[76] BISHOP, Doak, REED, Lucy. Practical Guidelines for Interviewing, Selecting and Challenging Party-Appointed Arbitrators in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*, 1998, vol. 14, no. 4, s. 399.
[77] BERNINI, Giorgio. Report on Neutrality, Impartiality and Independence. In: International Chamber of Commerce. *The Arbitral Process and the Independence of Arbitrators.* Paris: ICC Publishing S.A., 1991, s. 31 - 37.

bude neutrálny[78] ako vzhľadom ku stranám sporu, tak aj pri prístupe ku svojim povinnostiam.[79]

Na základe vyššie uvedeného autor konštatuje, že definícia *stricto sensu* oboch pojmov a ich prevažne spoločné užívanie vyvoláva pocit potreby ich rozlišovania. Taktiež Luttrel vo svojej publikácii zdôrazňuje, že sa nejedná o jedno a to isté, keď odmieta všeobecnú inkorporáciu nezávislosti do pojmu nestrannosti a uvádza, že v situáciách, v ktorých sú dané vzťahy medzi rozhodcom a niektorou zo strán, sa tieto skutočnosti bez ďalšieho *stricto sensu* nedotýkajú rozhodcovej nestrannosti. Priznáva však, že sa nezávislosť a nestrannosť prekrývajú.[80]

Zatiaľ čo dogmatici a literáti po celom svete našli spoločnú reč pri výklade a poukazovaní na rozdiely medzi oboma pojmami, prax túto otázku častokrát hodnotí celkom odlišne a užíva pojmy nezávislosti a nestrannosti ako synonymá.

Gomez-Acebo považuje rozlišovanie medzi objektívnou nezávislosťou a subjektívnou nestrannosťou za plastické a zbytočné.[81] Tvrdí, že jazykový výklad oboch pojmov nekorešponduje s reálnou potrebou ich užívania. Ako nezávislosť, tak aj nestrannosť označujú absenciu zaujatosti rozhodcu. Častokrát sú jedna druhou konzumované, napríklad v zmysle, že závislosť neumožňuje rozhodcovi rozhodnúť nestranne.

Je zrejmé, že v rozhodovacej praxi sa vyskytujú prípady, kedy je možné poukázať iba na nezávislosť, resp. iba na nestrannosť rozhodcu. Vo väčšine prípadov sa ale bude jednať o kombináciu oboch požiadaviek. V týchto prípadoch sú jedna druhou ovplyvnené a nemá tak zmysel medzi nimi rozlišovať.

Ďalšie nevýhody rozlišovania spočívajú v rozdielnej obťažnosti preukazovania ich existencie. Zatiaľ čo nezávislosť ako objektívna požiadavka bude takmer vždy preukázateľná, nestrannosť, spočívajúcu vo vnútornom stave mysle rozhodcu, sa len málokedy podarí hodnoverne preukázať.

Na základe vyššie uvedeného autor konštatuje, že teória odlišujúca pojmy nezávislosť a nestrannosť, hoci univerzálne zjednotená a podrobne vypracovaná, nemusí

---

[78] *pozn. autora: v zmysle všeobecnej dimenzie neutrality, viď nižšie, podkapitola 2.5.*
[79] ROZAS. op. cit. s. 413 - 449.
[80] LUTTRELL, Sam. *Bias Challenges in International Commercial Arbitration: The Need for a "Real Danger" Test*. International Arbitration Law Library, vyd. 20. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, © 2009, s. 9.
[81] GOMEZ-ACEBO. op. cit. s. 72.

vždy nájsť svoje uplatnenie v praxi. Význam tohoto rozlišovania znižuje prístup rozhodcov, súdov a taktiež odbornej verejnosti, keď mnohí z nich tvrdia, že je mu pripisovaná zbytočne veľká pozornosť. Ďalej je otázne, či bol koncept nezávislosti a nestrannosti vyvinutý špecificky pre rozhodcovské konanie a medzinárodnú arbitráž, alebo jednoducho bez ďalšieho prevzatý z úpravy národných súdov.[82]

2.3. Pojem nezaujatosti a jej význam v medzinárodnom rozhodcovskom konaní

2.3.1. Právne pramene úpravy nezaujatosti

Vzorový zákon UNCITRAL, Pravidlá ICC a ani Pokyny IBA nepracujú explicitne s pojmom nezaujatosť.[83] To ale neznamená, že by tieto pramene povinnosť byť nezaujatí od rozhodcov nevyžadovali. Absencia pojmu nezaujatosti je vyvažovaná použitím všeobecne zavedenej formulácie, vyžadujúcej nezávislosť a nestrannosť rozhodcov. Špecifický význam pojmu nezaujatosti tak umožňuje tvorcom pravidiel či pokynov vyjadriť jeho podstatu aj s využitím iných, obsahovo prekrývajúcich sa pojmov.

Na druhej strane, nezaujatosť rozhodcov je výslovne upravená v § 8, odst. 1 ZRŘ,[84] ktorý vylučuje rozhodcu z prejednávania v prípade, že je so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo aj ich zástupcom dôvod pochybovať o jeho nezaujatosti. Úmyslom zákonodarcu bolo prevziať všeobecné ustanovenie o podjatosti z o. s. ř., ktoré sa osvedčilo v praxi.[85]

Od termínu nezaujatosť je potrebné odlišovať pojmy nezávislosť a nestrannosť, ktoré sú v ZRŘ iba konštatované ako princípy rozhodcovského konania a pre ktoré v zásade neexistuje mechanizmus ich vynútenia.[86]

Pri dôkladnom čítaní zákona nemožno prehliadnuť obsahovo podobné § 11 a § 12 ZRŘ. Zatiaľ čo § 8 odst. 1 koncipuje účinok vylúčenia rozhodcu od samého začiatku,

---

[82] GOMEZ-ACEBO. op. cit. s. 73.
[83] *pozn. autora: nezaujatosťou je v tejto práci rozumená "nepodjatosť", anglicky "bias".*
[84] § 8 ZRŘ.
[85] OLÍK, et al. op. cit. s. 44.
[86] BĚLOHLÁVEK. op. cit. s. 408.

stanoví 11 ZRŘ automatický dôsledok vylúčenia až v prípade, že pochybnosti o jeho nezaujatosti vyjdú najavo dodatočne.[87]

Podľa Bělohlávka je zaradenie § 8 ZRŘ nekoncepčné, pretože v záujme logiky by mala úprava § 8, § 11 a § 12 ZRŘ na seba nadväzovať, prípadne byť obsiahnutá v jedinom paragrafe. Zákonodarca však zvolil pri výstavbe zákona chronologický prístup. To ale nič nemení na skutočnosti, že všetky tri paragrafy je nutné posudzovať vo vzájomnej súvislosti, kedy základom hodnotenia zaujatosti bude predovšetkým ťažiskový § 8, odst. 1 ZRŘ.[88]

2.3.2. Analýza a výklad pojmu nezaujatosti v kontexte medzinárodného rozhodcovského konania

Na základe vyššie uvedeného je potreba hneď na úvod zdôrazniť, že väčšina zahraničných právnych predpisov a rozhodcovských pravidiel výslovne uvádza iba predpoklady nezávislosti a nestrannosti rozhodcov. Pojem nezaujatosť, použitý z pohľadu autorom analyzovaných prameňov explicitne iba v ZRŘ by sa tak mohol zdať na prvý pohľad nadbytočný. Je tomu ale skutočne tak?

Zatiaľ čo ZRŘ vymedzuje nezávislosť a nestrannosť v § 1, písm. a)[89] ako základné princípy rozhodcovského konania, bez toho, aby ich bližšie priblížil alebo definoval, upravuje nezaujatosť o poznanie širšie a nevynecháva ani mechanizmy jej vynútenia.[90] Nezaujatá osoba je taká, ktorá nemá vlastný záujem na priebehu a výsledku sporu.[91]

Rozehnalová sa prikláňa k charakteristike nezaujatosti ako absencii vnútorného psychického vzťahu rozhodcu k niektorej zo strán, v dôsledku ktorého túto stranu uprednostňuje, alebo naopak znevýhodňuje. Otázky nezávislosti a nestrannosti sú podľa nej objektivizované.[92]

---

[87] § 11 ZRŘ.
[88] BĚLOHLÁVEK. op. cit. s. 401.
[89] § 1 ZRŘ.
[90] *pozn. autora: predovšetkým v § 12 a § 31 ZRŘ.*
[91] ŠŤASTNÝ, Miroslav. Nestrannost rozhodce jmenovaného stranou. *Právní zpravodaj československého zahraničního obchodu*, 1961, roč. 6, č. 9, s. 87 a násl.
[92] ROZEHNALOVÁ. op. cit. s. 220.

Bělohlávek vo svojom komentári k § 8 odst. 1 ZRŘ rozlišuje medzi zaujatosťou vo väzbe na nezávislosť a vo väzbe na nestrannosť.[93] Nezávislosť, ktorú nazýva aj "objektívnou nestrannosťou" považuje za "rubovú stranu princípu nezaujatosti", kedy pod nezávislosťou treba chápať objektívny status rozhodcu, zatiaľ čo nezaujatosť vyjadruje nevyhnutnosť maximálnej neutrality pri jeho rozhodovaní nielen o procesných, ale aj hmotnoprávnych otázkach.[94] Čl. 96, odst. 1 Ústavy ČR[95] zakotvuje zásadu, aby konanie viedla a v ňom rozhodovala osoba nezaujatá, ktorá nie je v kvalifikovateľnom osobnom vzťahu k stranám, k ich zástupcom, alebo k veci a ktorá tak nie je zainteresovaná na priebehu a výsledku sporu.[96]

V súvislosti s porovnaním s nestrannosťou definuje Bělohlávek zaujatosť ako jav, založený na existencii určitej objektívnej a kvalifikovanej skutočnosti, pre ktorú je možné prípadnú nestrannosť rozhodcu s istou mierou pravdepodobnosti predpokladať bez toho, aby prístup daného rozhodcu skutočne nestranný byť musel. Zaujatý rozhodca totiž vôbec nemusí pristupovať k prejednaniu a rozhodnutiu sporu spôsobom straniacim niektorej zo strán. Napriek tomu predstavuje jeho zaujatosť takú mieru rizika absencie nestrannosti, že je nutné tohoto rozhodcu vylúčiť.[97]

Zaujatosť, ktorá je teda koncipovaná širšie ako nestrannosť, zakladá určité riziko nestrannosti rozhodcu, pre ktoré je potreba ho vylúčiť. Predstavuje tak určitý ochranný mechanizmus dodržiavania zásad spravodlivého procesu v rámci rozhodcovského konania.

Podľa Rabana je obsahom nezaujatosti objektívne rozhodovanie, ktoré je nezávislé a nestranné. Nestrannosť a nezávislosť sú teda podľa neho predpokladom nezaujatosti rozhodcu, ktoré musia byť vykladané vo vzájomnej súvislosti. Je tak možné konštatovať, že nedostatok nezávislosti a nestrannosti ústi do nedostatku nezaujatosti rozhodcu.[98] V tomto zmysle možno nezaujatosť vnímať ako určitý procesný aspekt.

Z hľadiska ostatných, v tejto práci vymedzených a skúmaných prameňov úpravy autor konštatuje, že nezaujatosť je odborníkmi a komentátormi užívaná ako pojem zastrešujúci ako nezávislosť, tak aj nestrannosť. Luttrel uvádza, že kritéria pre

---

[93] § 8, odst. 1 ZRŘ.
[94] BĚLOHLÁVEK. op. cit. s. 402.
[95] Čl. 96 odst. 1 Ústavy ČR
[96] VRCHA, Pavel. Vyloučení soudce v civilním řízení. *Právní rádce*, 2004, roč. 12, č. 7, s. 13 a násl.
[97] BĚLOHLÁVEK. op. cit. s. 408.
[98] RABAN, Přemysl. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 112.

hodnotenie zaujatosti sú nezávislosť a nestrannosť.[99] Taktiež Born užíva pojem *"bias"* buď ako synonymum nezávislosti a nestrannosti, alebo ako zovšeobecňujúci pojem v kontexte procesného uplatňovania námietok, týkajúcich sa nedostatku nezávislosti či nestrannosti rozhodcov.[100] Je teda zrejmé, že pojem nezaujatosť je v kontexte Vzorového zákona UNCITRAL, Pravidiel ICC a Pokynov IBA vykladaný rovnako ako v ZRŘ.

Autor je presvedčený, že vynechanie výslovného zakotvenia nezaujatosti vo vyššie vymedzených prameňoch nekonštituuje nižší štandard ochrany. Jedná sa tak s najväčšou pravdepodobnosťou iba o formálne odlišnú voľbu použitých pojmov s rovnakým materiálnym významom.

Úprava nezaujatosti ako procesného inštitútu je založená na dôvodných pochybnostiach ako určitom kvalifikovateľnom štandarde, pretože rezignácia na vecné podmienenie možnosti uplatnenia tvrdenej zaujatosti by viedla k bezdôvodným a obštrukčným návrhom na vylúčenie rozhodcu. Drvivá väčšina právnych poriadkov a rozhodcovských pravidiel (ČR nevynímajúc) tak zakladá pojem dôvodných pochybností ako určitého minimálneho štandardu testovania nezaujatosti rozhodcov.[101]

Samozrejme je nutné uviesť, že zaujatosť sa hodnotí ad hoc pri zohľadnení všetkých špecifík jednotlivých prípadov. Aj rakúsky[102] Najvyšší súd v rozhodnutí zo dňa 30. 7. 2007, Ob 83/07z, konštatoval, že zaujatosť nie je možné riešiť abstraktne, ale iba s ohľadom na konkrétny prípad a konkrétneho sudcu.[103]

Pri ďalšom rozbore terminologického významu je možné oprieť sa aj o výklad zaujatosti sudcov všeobecných súdov, napriek tomu, že úpravu zaujatosti v rozhodcovskom konaní a súdnom procese ako takú potreba odlišovať.[104]

Na základe vyššie uvedeného autor konštatuje, že nezaujatosť je potreba vnímať ako v určitom zmysle pojem nadradený, alebo zovšeobecňujúci vo vzťahu k pojmom nezávislosti a nestrannosti, keď upravuje situácie, ktoré možno podradiť pod oba tieto pojmy. Väzba nezaujatosti a inštitútu dôvodných pochybností na možnosť vylúčenia

---

[99] LUTTREL. op cit. s. 9.
[100] BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration. Three Volumes.* 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, © 2014, s. 1636-1961.
[101] *pozn. autora: alternatívne formulácie napr. oprávnené pochybnosti, dôvod pochybovať, etc.*
[102] *pozn. autora: Rakúsko prijalo v roku 1997 Vzorový zákon UNCITRAL, judikatúra Najvyššieho súdu tak približuje výklad tohoto prameňa úpravy* – viď LIEBSCHER, Christoph. Austria adopts the UNCITRAL Model Law. *Arbitration International* [online]. 2007, vol. 23, no. 4, s. 523 - 552 [cit. 12.2.2018].
[103] Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spolkovej republiky Rakúsko [OGH], zo dňa 30. 7. 2007, Ob 83/07z.
[104] ANDRLE, Pavel. K podjatosti, nezávislosti a nestrannosti rozhodce a třetí osoby, jež má jmenovat rozhodce. In: *Dny práva - 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings, 1. edition* [online]. Brno: Masarykova Univerzita, 2009 [cit. 12.2.2018]. s. 1581 - 1589.

rozhodcu či následného zrušenia rozhodcovského nálezu ďalej z nezaujatosti robí procesnú stránku požiadaviek nezávislosti a nestrannosti rozhodcov či procesný inštitút upravujúci uplatňovanie nedostatku nezávislosti a nestrannosti u príslušného orgánu.

2.4. Pojem neutrality a jej význam v medzinárodnom rozhodcovskom konaní

Predpokladom každej úspešnej analýzy je dôkladné vymedzenie predmetu skúmania. V rámci predbežnej poznámky autor poznamenáva, že pojem neutralita možno vykladať v dvoch dimenziách, všeobecnej a špecifickej. Všeobecná dimenzia zahŕňa pojmy nezaujatosti, nezávislosti, nestrannosti a informačnej povinnosti rozhodcu.

Špecifická dimenzia vymedzuje neutralitu ako vzťah medzi rozhodcom a stranami, založený na spoločnej národnej či kultúrnej identite a spolupatričnosti.[105] Hoci sú obe dimenzie ako laikmi, tak aj odborníkmi, často navzájom zamieňané, je potrebné medzi nimi rozlišovať.

Na nasledujúcich riadkoch sa autor venuje neutralite v špecifickej dimenzii, a teda možným národným, kultúrnym či etnickým vzťahom medzi rozhodcom a niektorou zo strán. Požiadavka neutrality je upravená vo väčšine rozhodcovských poriadkov a pravidiel medzinárodných inštitúcii. [106]

V rámci právneho poriadku ČR upravuje spôsobilosť cudzinca vykonávať rozhodovaciu činnosť § 118 ZMPS.[107] Podľa neho môže byť rozhodcom aj cudzinec, pokiaľ je podľa práva štátu, ktorého je príslušníkom, spôsobilý právne jednať, alebo pokiaľ je plne spôsobilý právne jednať podľa práva ČR. Otázky neutrality v zmysle skúmania tejto práce ZMPS neupravuje.

Pravidlá ICC rozlišujú medzi rozhodcovským senátom a jediným rozhodcom. Všeobecne posudzuje národnostné a kultúrne otázky Súd ICC pri schvaľovaní alebo menovaní rozhodcov.[108] Prísnejšie pravidlo je stanovené v čl. 13, odst. 5 Pravidiel ICC, ktoré sa vzťahuje na jediného rozhodcu. Ten musí byť všeobecne inej štátnej národnosti

[105] RUSTAMINOVA. op. cit. s. 3.
[106] *Pozn. Autora: viď napr. Čl. 13, odst. 1, odst. 5 Pravidiel ICC, čl. 11, odst. 1 Vzorového Zákona UNCITRAL.*
[107] § 118 ZMPS.
[108] Čl. 13, odst. 1 Pravidiel ICC.

ako strany.[109] Toto pravidlo však nie je kogentné a je možné ho derogovať buď dohodou strán, alebo nevznesením, prípadne nevčasným uplatnením námietok. Pri nominácií ktoréhokoľvek člena arbitrážneho tribunálu sú ďalej činné aj národné výbory, ich návrhy ale nie sú pre Súd ICC záväzné.

Podľa Bonda je zavedenie požiadavky neutrality psychologické opatrenie, ktorého účelom je zabezpečiť nezávislosť a nezaujatosť rozhodcov. ICC vníma neutralitu ako presvedčenie, ktoré je kľúčové pri motivovaní neúspešných strán k rešpektovaniu a dobrovoľnému plneniu vydaných nálezov.[110]

Rozhodcovia musia byť otvorení iným kultúram. Predovšetkým krajiny z Východnej Európy a rozvojové krajiny sa často sťažujú na arogantné a povýšenecké správanie rozhodcov. Cieľom Pravidiel ICC je v tomto ohľade zabezpečiť dobré a kvalitné tribunály nielen objektívne, ale aj v očiach strán.[111]

Vzorový zákon UNCITRAL poskytuje stranám voľnosť pri výbere rozhodcu, resp. rozhodcov. Článok 11 Vzorového zákona stanovuje, že žiadna osoba nesmie byť z dôvodu jej národnosti vylúčená z rozhodovania vo veci, pokiaľ nebude stranami dohodnuté inak.[112] Na druhej strane je ale poverenej osobe ("*appointing authority*") v čl. 11, odst. 5 uložená povinnosť v prípade menovania jediného rozhodcu alebo predsedu rozhodcovského tribunálu zvážiť aj otázky jeho národnosti.

Pri analýze článku 11, odst. 5 Vzorového zákona UNCITRAL a jeho povahy odporúčania využíva autor Pravidlá ICAC,[113] ktoré sú v podstate identické so Vzorovým zákonom UNCITRAL. Podľa Fedorchuka odmieta ICAC v praxi záväznosť všeobecného odporúčania menovať rozhodcu odlišnej národnosti.[114] Všetky napadnutia či návrhy na vylúčenie rozhodcov z dôvodu ich národnosti sú tak odmietané na základe nedostatku legálnej záväznosti. Pokiaľ sa však k základnej požiadavke neutrality pripoja špecifické

---

[109] Čl. 13, odst. 5 Pravidiel ICC.
[110] BOND, Stephen R. The International Arbitrator: From the Perspective of the ICC International Court of Arbitration. *Northwestern Journal of International Law & Business* [online]. 1991, vol. 12, no. 1, s. 1 - 23 [cit. 12.2.2018].
[111] BOND. op.cit. s. 1 - 23.
[112] Čl. 11 Vzorového zákona UNCITRAL
[113] *Rules of the International Commercial Arbitration Court at the Ukrainian Chamber of Commerce and Industry [Pravidlá medzinárodného rozhodcovského súdu pri Ukrajinskej obchodnej komore]* [online]. Kyiv: ICAC, 2017 [cit. 2.3.2018].
[114] FEDORCHUK, Daniyil E. Challenge of the Arbitrator on the Grounds of Nationality: Shift in the ICAC Approach Needed. *The Ukrainian Journal on Business Law* [online]. 2014, vol. 2014, no.10, s. 20-21 [cit. 1.3.2018].

okolnosti či jedinečnosti prípadu, sú tieto vo svojom súhrne spôsobilé založiť určitú imperatívnu povinnosť poverenej osoby menovať rozhodcu s odlišnou národnosťou.

Už z krátkeho rozboru vyššie uvedených pravidiel vyplýva, že viac ako pojem neutralita sa (v rámci analýzy neutrality v špecifickej dimenzii) používa pojem národnosť. Je teda zrejmé, že rovnaká národnosť a zdieľanie kultúrnej, etnickej či historickej identity sú schopné ovplyvniť rozhodovanie dotknutého rozhodcu. Opäť sa tak jedná o subjektívny, navonok nepostihnuteľný element, ktorý je schopný prejaviť sa na rozhodovaní rozhodcu. To ale v žiadnom prípade neznamená, že by neutralita znamenala to isté čo nestrannosť. Hlavný rozdiel medzi nimi spočíva v kvalite, alebo stupni vzniknutej zaujatosti. Neutralita sa zameriava na obyčajnú sympatiu rozhodcu voči jednej zo strán, prípadne jej verzii vylíčenia relevantných udalostí.[115]

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že neutralita konfrontuje geografické alebo národnostné väzby rozhodcu k niektorej zo strán. *A contrario*, neutrálny rozhodca je iba ten, kto je príslušníkom iného štátu než strany. Vo vymedzení "ideálneho" neutrálneho rozhodcu možno čerpať inšpiráciu z diela Laliva, podľa ktorého je neutrálnym rozhodcom osoba s medzinárodným zmýšľaním, odborník v komparatívnom práve s neutrálnym vnímaním národných právnych systémov či metód, bez ohľadu na zvolené *lex arbitri*.[116]

Ďalší rozdiel medzi všeobecnou a špeciálnou neutralitou spočíva v kvalite aplikovateľného štandardu. Zatiaľ čo požiadavky nezávislosti, nestrannosti či nezaujatosti platia v rovnakej miere či už pre všetkých členov rozhodcovského súdu, alebo pre jediného rozhodcu, uplatňuje sa požiadavka špeciálnej neutrality v závislosti na postavení konkrétneho rozhodcu.[117] Prísnejšie požiadavky sú kladené na jediného rozhodcu a predsedu rozhodcovského senátu. Lalive uvádza, že všeobecným pravidlom v medzinárodnej arbitráži je odlišná národnosť iba predsedu tribunálu a strán.[118]

Opodstatnenie tohoto rozdielneho prístupu vidí autor v nasledujúcich skutočnostiach:

---

[115] RUSTAMINOVA. op. cit. s. 1 - 34.
[116] LALIVE, Pierre. On the Neutrality of the Arbitrator and of the Place for Arbitration. In: Reymond, Claude, Bucher, Eugène (eds.). *Swiss Essays on International Arbitration* [online]. Zürich: Schulthess Polygraphischer Verlag, Schwitzerland, 1984. s. 23 - 33 [cit. 12.2.2018].
[117] *pozn. autora: viď nižšie, podkapitola 3.6.*
[118] LALIVE. 1984. op. cit. s. 23 - 33.

- stranou menovaný rozhodca rovnakej národnosti rozumie kultúrnym, jazykovým a právnym zvykom, je schopný reagovať na špecifické národné otázky, pozná historický vývoj alebo prostredie strany;
- dohliada nad dodržiavaním práva na spravodlivý proces, pozorne študuje tvrdenia a dôkazy strany a upozorňuje na ne ostatných rozhodcov;
- zvyšuje sebavedomie strany, slúži ako tlmočník, vysvetľuje prípadné nejasnosti v prospech strany;
- konzultuje menovanie predsedu so stranou.

Stranou menovaný rozhodca tak môže jednať ako pomyselný ambasádor strany, reprezentant určitej krajiny a jej právnej kultúry, schopný objasniť ostatným rozhodcom ekonomické a sociálne podmienky, politické či náboženské presvedčenie strany a priblížiť spôsob jej myslenia a uvažovania.[119] Nejedná sa však o formálne zakotvenú normu či výnimku z inak striktnej zásady odlišnej národnosti rozhodcu a strán, ale o pravidlo obyčajového charakteru, ktoré sa vyvinulo na základe špecifickej povahy medzinárodnej obchodnej arbitráže.[120] Z hľadiska v práci vymedzených prameňov je podľa autora možné z mlčania predmetných ustanovení či vztiahnutia požiadavky odlišnej národnosti výslovne iba na predsedu či jediného rozhodcu vyvodiť konkludentnú akceptáciu tohoto obyčaju.

Na druhej strane, inštitút rozhodcu ako ambasádora strany neprináša mechanizmus obchádzania požiadavky nezávislosti alebo nestrannosti. Stranou menovaný rozhodca nesmie s touto stranou konzultovať predmet sporu či akokoľvek jej radiť. Problematické sú predovšetkým menovaniu predchádzajúce interview a dialógy medzi stranou a jej nominantom.

[119] GOODMAN EVERARD, Rosabel E. Cultural Diversity in International Arbitration - A Challenge for Decision-Makers and Decision-Making. *Arbitration International* [online]. 1991, vol. 7, no. 2, s. 155 - 164 [cit. 15.2.2018].
[120] LEE, Ilhyung. Practice and Predicament: The Nationality of an International Arbitrator (With Survey Results). *Fordham International Law Journal* [online]. 2007, vol. 31, no 3, s. 603 - 633 [cit. 14.2.2018].

2.5. Záverečné poznámky

Nezávislosť, nestrannosť, nezaujatosť a neutralita sú považované za kľúčové elementy spravodlivého procesu. Napriek tomu, že vo všetkých, touto prácou skúmaných, právnych prameňoch sú tieto požiadavky pevne stanovené, nie je autoritatívne vymedzený ich obsah. Nad to používajú mnohé arbitrážne pravidlá a právne predpisy rozdielne pojmy alebo synonymá s cieľom označiť jedno a to isté.

Paradoxne však po analýze významu ťažiskových pojmom možno konštatovať, že z hľadiska skúmaných prameňov úpravy existuje určitý všeobecný štandard ich interpretácie. Odborníci a komentátori či už k ZRŘ, Vzorovému zákonu UNCITRAL, Pravidlám ICC či Pokynom IBA, citovaní v tejto práci, interpretujú analyzované pojmy rovnako a súladne taktiež poukazujú na rozdiely medzi nimi.

Nezávislosť, nestrannosť, nezaujatosť a neutralita sa prelínajú a dopĺňajú. Všetky sú ďalej podmienené rovnakým testom evaluácie správania rozhodcu.

Nezávislosť označuje absenciu akéhokoľvek profesijného, finančného, osobného alebo iného blízkeho vzťahu rozhodcu k niektorej zo strán. Nestrannosť zachytáva stav mysle rozhodcu, ktorý nesmie zvýhodňovať alebo znevýhodňovať niektorú zo strán, alebo pri rozhodovaní zvážiť skutočnosti stranami neprednesené. Od nestrannosti potreba oddeliť neutralitu (v špecifickej dimenzii), ktorá sa dotýka národnosti rozhodcu a zakazuje mu nechať sa rovnakou historickou, etnickou, kultúrnou alebo náboženskou identitou pri rozhodovaní ovplyvniť nad mieru prijateľnú v prostredí medzinárodnej obchodnej arbitráže.

Zaujatosť možno vnímať ako pojem, označujúci neschopnosť rozhodcu objektívne rozhodnúť. Nezaujatosť zahŕňa a súčasne je nadradená všetkým vyššie uvedeným pojmom. Okrem toho pôsobí aj ako určitý procesný aspekt, ktorý ožíva spolu s neexistenciou ktoréhokoľvek vyššie uvedeného požiadavku a ktorý strana pri návrhu na vylúčenie rozhodcu alebo zrušenie rozhodcovského nálezu pred vždy príslušnou autoritou uplatňuje.

3. Praktické štandardy, spôsob aplikácie a vynucovania dodržiavania požiadaviek nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti v medzinárodnom rozhodcovskom konaní

Zatiaľ čo druhá kapitola slúžila predovšetkým teoretickej analýze pojmov nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti, je úlohou tejto kapitoly pojednať o aplikačnom štandarde týchto pojmov. Väčšina právnych predpisov a pravidiel arbitrážnych inštitúcii od rozhodcov vyžaduje, aby boli nezávislí, nestranní a nezaujatí. Bez mechanizmov kontroly a vynucovania napĺňania týchto požiadaviek by však ich samotná definícia nedávala žiadny zmysel.

Spôsob výkladu predmetných pojmov a ich aplikácia v jednotlivých prípadoch taktiež neodmysliteľne pomáhajú ich ďalšiemu rozvoju. Okrem toho slúžia aj ako určité vodítko pre rozhodcov, ako vzťahy a väzby medzi nimi a stranami hodnotiť.

Každý rozhodca musí bezodkladne po tom, čo je stranou oslovený, prípadne menovaný do funkcie rozhodcu, obe strany a prípadne aj zastrešujúcu arbitrážnu inštitúciu informovať o akýchkoľvek skutočnostiach, spôsobilých vyvolať pochybnosti o jeho nezávislosti a nestrannosti.

V prvom rade skúma a zvažuje problematické otázky sám rozhodca, ktorý je v prípade, že pochybuje o svojej neschopnosti rozhodnúť nezaujato, povinný svoje menovanie odmietnuť. Pokiaľ tieto skutočnosti vzniknú, resp. sa objavia až v priebehu rozhodcovského konania, uplatní sa v zásade rovnaký postup.

Pokiaľ rozhodca svoje menovanie neodmietne, nemá jeho zverejnenie "samo-usvedčovacie" následky. Je až na stranách, aby obdržané informácie zhodnotili a uvážili, či pre nich predstavujú problém, na základe ktorého sa budú dožadovať nového rozhodcu. V prípade pochybností o nezaujatosti rozhodcu majú právo rozhodcu napadnúť a požadovať jeho vylúčenie.

Samozrejme, pred ktorýmkoľvek z vyššie uvedených krokov musia ako rozhodca, tak aj strany vedieť, aké skutočnosti zverejniť, resp. aké skutočnosti vzbudzujú tzv. dôvodné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti rozhodcu.

Strana totižto nemôže navrhnúť vylúčenie rozhodcu z akéhokoľvek iracionálneho dôvodu, bez ohľadu na to, aký je pre ňu samú dôležitý. Pomocou inštitútu dôvodných pochybností sa tak rysuje určitý štandard, akým spôsobom sú požiadavky nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti vymedzované, aplikované a vynucované. Pritom je však nutné

opäť zvažovať povahu rozhodcovského konania ako alternatívneho spôsobu riešenia sporov a rešpektovať aj slobodnú vôľu strán.

Autor sa v tejto kapitole venuje povinnosti rozhodcu zverejňovať a otázke možnosti vylúčenia rozhodcu pre dôvodné pochybnosti o jeho nezávislosti a nestrannosti. Tieto dva procesné inštitúty sa chronologicky prelínajú a nadväzujú jeden na druhý. Taktiež obe pracujú s pojmom dôvodných pochybností, ktorý nielen že stanovuje rozsah informačnej povinnosti, ale predstavuje najčastejšie uplatňovaný dôvod pre vylúčenie rozhodcu.

Odlišujú sa však účelom. Povinnosť zverejňovať slúži transparentnosti a zachovaniu dôvery strán v kvalitu a spôsobilosť rozhodcovského tribunálu vydať spravodlivý a vecne správny nález. Účelom vylúčenia rozhodcu je ochrana práva na spravodlivý proces. Takisto rozsah oboch inštitútov nie je kvalitatívne rovnaký. Zverejňované skutočnosti nemusia dosahovať intenzitu potrebnú pre vylúčenie rozhodcu. Zatiaľ čo otázky zverejňovania podliehajú subjektívnemu testu rozhodcu, ktorý musí sám zvážiť, čo je relevantné a čo nie, sú dôvodné pochybnosti pri návrhoch na vylúčenie posudzované objektívne, z pohľadu nezávislej a rozumnej tretej osoby.

3.1. Povinnosť rozhodcu zverejňovať skutočnosti spôsobilé vyvolať dôvodné pochybnosti o jeho nezávislosti a nestrannosti *("duty of disclosure")*

Povinnosť rozhodcov zverejňovať či už pred, alebo po menovaní a taktiež kedykoľvek v priebehu konania všetky skutočnosti, schopné vyvolať pochybnosti o jeho nezávislosti a nestrannosti, je mandatórnou povinnosťou rozhodcov zakotvenou naprieč právnymi poriadkami a pravidlami medzinárodných rozhodcovských inštitúcii.

ZRŘ upravuje povinnosť zverejniť v § 8, odst. 2: *„Ten, kdo má být nebo byl určen nebo jmenován rozhodcem, musí bez odkladu stranám nebo soudu oznámit všechny okolnosti, které by mohly vzbudit oprávněné pochybnosti o jeho nepodjatosti a pro něž by byl jako rozhodce vyloučen."*[121]

Podobne upravuje skúmanú problematiku aj Vzorový zákon UNCITRAL, ktorý v čl. 12, druhom odstavci stanoví povinnosť rozhodcov informovať strany o akýchkoľvek okolnostiach, schopných vyvolať dôvodné pochybnosti o jeho nezávislosti a

[121] § 8 odst. 2 ZRŘ.

nestrannosti.[122] Ďalej výslovne uvádza, že táto povinnosť zaväzuje rozhodcu počas celého priebehu arbitráže.

Informácie, ktoré je osoba potenciálneho rozhodcu povinná zverejniť nie sú identické so skutočnosťami zaručujúcimi (resp. vnímanými ako zaručujúcimi) jej diskvalifikáciu, ale sú koncipované širšie a zahŕňajú akékoľvek okolnosti umožňujúce či zaručujúce spochybniť jej dobrú vieru.[123]

Zatiaľ čo ani jeden z vyššie uvedených prameňov nevymedzuje náležitosti formy, obsahu alebo spôsob, akým má rozhodca strany o daných skutočnostiach informovať, vyžadujú Pravidlá ICC v čl. 11, odst. 2 od potenciálnych rozhodcov pred ich ustanovením podpis formálneho prehlásenia o nezávislosti a nestrannosti ("*Arbitrator's Statement of Acceptance, Availability, Impartiality and Independence*").[124] V rámci tohoto prehlásenia je kandidát na rozhodcu povinný písomne informovať o akýchkoľvek skutočnostiach, vzbudzujúcich, alebo schopných vzbudiť pochybnosti o jeho nezávislosti a nestrannosti v očiach strán. Nejasné vymedzenie škály skutočností spadajúcich pod čl. 11 odst. 2 a 3 Pravidiel ICC môže viesť k nadbytočnému a nepotrebnému zverejňovaniu. Podľa Derainsa a Schwartza je potrebné pod predmetným ustanovením, ktoré zaujme svojou unikátnou formuláciou *"(...) in the eyes of the parties (...)"*, rozumieť povinnosť osôb potenciálnych rozhodcov informovať iba o skutočnostiach schopných vyvolať dôvodné obavy o ich nezávislosti a nestrannosti.[125] Prehlásenie o nezávislosti a nestrannosti sa doručuje sekretariátu Súdu ICC, ktorý ho bez omeškania prepošle stranám.

Pokyny IBA vymedzujú vo všeobecnom štandarde č. 3 povinnosť rozhodcov zverejňovať akékoľvek informácie a skutočnosti, spôsobilé vyvolať v očiach strán pochybnosti o ich nezávislosti a nestrannosti.[126] Formulácia všeobecného štandardu č. 3 sa obmedzuje na subjektívne posúdenie rozsahu informačnej obligácie. Rozhodca sa tak musí vžiť do postavenia strán a uvážiť, o akých okolnostiach strany informovať. V prípade pochybností sa Pokyny IBA prikláňajú k povinnosti zverejniť.

---

[122] Čl. 12, odst. 2 Vzorového zákona UNCITRAL.
[123] Rozhodnutie Najvyššieho Súdu - Súdu Prvej Inštancie, Hong Kong, špeciálny administratívny región, Čína [High Court - Court of First Instance Hong Kong, Special Administrative Region of China], zo dňa 22.7.2008, HKCFI 606.
[124] BORN. op. cit. s. 1636 - 1707.
[125] DERAINS, SCHWARTZ. op. cit. s. 115 - 207.
[126] Všobecný štandard č. 3 Pokynov IBA.

Zatiaľ čo existencia informačnej povinnosti kandidáta, prípadne už menovaného rozhodcu je úplne jasná, vynárajú sa problémy predovšetkým pri posudzovaní rozsahu, v akom má osoba potenciálneho rozsahu povinnosť informácie zverejňovať. Rozsah zverejňovaných skutočností je predmetom posúdenia výlučne rozhodcu. Jedná sa teda o subjektívny test, ktorý nie je možné generalizovať. Takisto je prinajmenšom nelogické, aby strana namietala iba nedostatočnosť zverejnenia a požadovala dodatočné informovanie bez toho, aby rozhodcu následne napadla či navrhla jeho vylúčenie. Posudzovanie objektívnym testom sa tak vzťahuje predovšetkým k otázke dôvodných pochybností o nezávislosti a nestrannosti rozhodcu ako dôvodu pre jeho vylúčenie.

Olík vo svojom komentári odporúča pri výklade rozsahu povinnosti rozhodcov zverejňovať použiť Praktickú časť pokynov IBA.[127] Tie podľa neho predstavujú mimoriadne dobré vodítko pri posudzovaní pozície rozhodcu z hľadiska stretu záujmov. Na druhej strane si je ale vedomý, že zoznamy IBA nie sú úplné. Existuje celá škála okolností, ktoré napriek tomu, že sa v Pokynoch IBA nenachádzajú, vzbudzujú, resp. sú spôsobilé vzbudiť dôvodné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti rozhodcov. Na základe vyššie uvedeného konštatuje, že rozhodca by mal vždy poskytnúť informácie v čo najširšom rozsahu, zaručujúcom stranám úplnú možnosť posúdiť postavenie rozhodcu s ohľadom na jeho možné vylúčenie.[128]

3.2. Preventívna povaha zverejňovacej povinnosti rozhodcu

Na základe skúmania vymedzených prameňov úpravy a jazykového a systematického výkladu predmetných ustanovení je autor presvedčený, že úlohou "*duty of disclosure*" je predovšetkým úplná transparentnosť, dôvera a prevencia neskorších zdržujúcich napadnutí rozhodcov či návrhov na ich vylúčenie.

Povinnosť zverejniť zasahuje osobu potenciálneho rozhodcu, ktorý musí pred svojím menovaním preskúmať, či je spôsobilý vo veci rozhodnúť nestranne a nezávisle. V medzinárodnej praxi oznámi osoba, oslovená niektorou zo strán s ponukou pôsobiť ako rozhodca, neformálne tejto strane akékoľvek relevantné informácie, týkajúce sa jej

[127] *pozn. autora: praktická časť Pokynov IBA je analyzovaná nižšie v súvislosti s analýzou objektívneho testu pre vylúčenie rozhodcu, viď oddiel 3.5.2.*
[128] OLÍK. et al. op. cit. s. 47.

vzťahu či už k nej, protistrane, alebo predmetu sporu. Pokiaľ táto strana vyhodnotí poskytnuté skutočnosti ako irelevantné, alebo nedosahujúce intenzity dôvodných pochybností, prijme oslovená osoba svoje menovanie a zverejní predmetné informácie spôsobom vyžadovaným zvolenými arbitrážnymi pravidlami či *lex arbitri*. [129]

Niektoré pravidlá arbitrážnych inštitúcii alebo normy národného pôvodu dokonca prikazujú rozhodcovi aktívne skúmať, zisťovať a pátrať po existencii potenciálneho konfliktu. Tak napríklad Pravidlá ICC od rozhodcov vyžadujú, aby vykonali potrebný prieskum za účelom odhalenia možných väzieb či iných dôvodov zakladajúcich pochybnosti o ich nezávislosti a nestrannosti.[130] Taktiež Pokyny IBA hovoria v písm. d) všeobecného štandardu č. 7 o povinnosti rozhodcu hľadať v "rozumnom rozsahu" potenciálny konflikt záujmov.[131] Strany a rozhodcovia sú tak nútení nezostávať pri hodnotení možných stretov záujmu na povrchu a dôkladne skúmať splnenie predpokladov pre rozhodovanie nezávislým a nestranným rozhodcom (resp. rozhodcovským tribunálom).

Zverejňovanie skutočností poukazujúcich na možnú absenciu nezávislosti či nestrannosti rozhodcu tak už od okamžiku formovania rozhodcovského tribunálu slúži zabezpečeniu maximálnej transparentnosti a upevneniu dôvery strán v garanciu ich práva na spravodlivý proces. "Čistý vzduch" medzi rozhodcami a stranami uľahčuje aj celý priebeh konania a je jedným zo základných predpokladov pre rešpektovanie a plnenie vydaného nálezu.

Na druhej strane, povinnosť zverejňovať umožňuje strane dozvedieť sa skutočnosti, zakladajúce dôvodné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti a na ich základe napadnúť rozhodcu hneď na začiatku rozhodcovského konania. Tento postup ušetrí obom stranám množstvo času a finančných nákladov, spojených s predĺžením konania a možným opätovným konštituovaním rozhodcovského senátu.

Zámer národných zákonodarcov a medzinárodných arbitrážnych inštitúcii vylúčiť akékoľvek pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti rozhodcov už v okamžiku ich menovania je umocnený relatívne prísnym časovým ohraničením možnosti strán napadnúť rozhodcu pre skutočnosti, ktoré im zverejnil.

---

[129] REDFERN, Alan, HUNTER, Martin, BLACKABY, NIGEL, et al. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. 4. vyd., London: Sweet & Maxwell, 2003, s. 217.
[130] BORN. op. cit. s. 1636 - 1734.
[131] Všeobecný štandard č. 7, písm. d) Pokynov IBA.

Napríklad Pravidlá ICC a Pokyny IBA poskytujú stranám zhodne lehotu 30 dní odo dňa obdržania predmetnej informácie.

Neschopnosť či nevôľa strany vykonať včasnú námietku môže znamenať, že sa strana mlčky zriekla práva napadnúť nezávislosť či nestrannosť dotyčného rozhodcu, alebo, že nepovažuje zverejnené informácie za dostatočne významné pre uplatnenie námietky.[132]

Národné súdy a taktiež orgány arbitrážnych inštitúcii vo všeobecnosti netolerujú neskoré napadnutia a návrhy na vylúčenie z dôvodov, o ktorých strana vedela hneď od začiatku konania, príp. od ktorých zverejnenia uplynul dlhý čas. Nevčasné uplatnenie dostupných procesných prostriedkov tak môže byť vnímané ako zdržiavanie, keď jeho cieľom bude predovšetkým oddialiť vydanie - zo strany navrhovateľa - zrejme negatívne vnímaného rozhodcovského nálezu.

Povinnosť rozhodcu zverejňovať informácie spôsobilé vyvolať dôvodné pochybnosti o jeho nezávislosti či nestrannosti však menovaním alebo zahájením rozhodcovského konania nezaniká. V súlade s vyššie uvedeným a pre úplnosť práce autor len krátko zopakuje, že táto povinnosť zaväzuje rozhodcu naprieč celým rozhodcovským konaním.

3.3 Význam a dôsledky nesplnenia zverejňovacej povinnosti rozhodcu

"Duty of disclosure" je základným predpokladom zostavenia rozhodcovského senátu a teda aj zahájenia rozhodcovského konania. Právo strán namietať nedostatok nezávislosti a nestrannosti rozhodcu na základe skutočností, ktoré im oznámil, je časovo obmedzená a jeho prípadné nevčasné uplatnenie môže mať pre niektorú zo strán fatálne následky. Ako je to ale v prípade, že potenciálny rozhodca či kandidát opomenie strany o skutočnostiach schopných spochybniť jeho nezávislosť či nestrannosť informovať, resp. informovať v plnom rozsahu? Z logiky veci by mohlo vyplývať, že nesplnenie tohoto požiadavku, zaručujúceho integritu arbitrážneho procesu, zakladá rozhodcovu nespôsobilosť rozhodovať. Je tomu ale skutočne tak?

[132] DONAHEY, Scott, M. The Independence and Neutrality of Arbitrators. *Journal of International Arbitration* [online]. 1992, vol. 9, no. 4, s. 32 - 42 [cit. 12.2.2018].

Z pohľadu skúmaných prameňov úpravy nič nenasvedčuje tomu, že by nesplnenie rozhodcovej povinnosti zverejniť založilo dôvodné pochybnosti o jeho nezávislosti a nestrannosti.

Takisto podľa Pokynov IBA nemá nesplnenie "*duty of disclosure*" automaticky vyústiť v prezumpciu závislosti či zaujatosti rozhodcu alebo akúkoľvek inú sankciu.[133] Nezverejnenie teda nie je spôsobilé samo o sebe urobiť rozhodcu závislým či zaujatým. Toto korešponduje aj so vzťahom všeobecných štandardov č. 2 a č. 3 Pokynov IBA, keď č. 3 nastupuje až v prípade, že na základe subjektívneho diskvalifikačného testu rozhodca neodmietne svoju nomináciu, prípadne z pozície neodstúpi. S vyššie uvedeným súhlasí aj Born, keď zdôrazňuje, že povinnosť zverejniť je materiálne širšia ako súhrn okolností zaručujúcich diskvalifikáciu rozhodcu. Rozhodcovia rutinne zverejňujú množstvo nepotrebných a nadbytočných skutočností iba z opatrnosti. Bolo by tak nesprávne iba na základe rozhodnutia rozhodcu zverejniť či nezverejniť usudzovať na jeho zaujatosť.[134]

Hľadisku kvalitatívneho rozlišovania medzi odst. 1 a odst. 2 článku 12 Vzorového zákona UNCITRAL sa vo vyššie citovanom rozhodnutí venoval Najvyšší súd v Hong Kongu, ktorý rozlíšil medzi dôvodmi pre zverejnenie *("duty of disclosure")* a dôvodmi pre napadnutie *("grounds for challenge")* rozhodcu.[135]

Zároveň ale dodal, že skutočnosť, že osoba potenciálneho rozhodcu nesplní svoju informačnú povinnosť podľa odst. 1 článku 12 Vzorového zákona UNCITRAL, je spôsobilá vyvolať dôvodné pochybnosti o jej nezávislosti a nestrannosti. Rozhodujúci bude kontext a dôvod, prečo rozhodca predmetné skutočnosti nezverejnil.

Na druhej strane, Súd ICC uznal návrh na napadnutie a vylúčenie rozhodcu, ktorý nezverejnil, že v minulosti poskytol jednému z odporcov expertízu v súdnom konaní, a to aj napriek tomu, že sa jednalo o nezávislé poskytnutie znaleckého posudku a rozhodca nebol stranou platený.[136] Je ale zrejmé, že o vylúčení rozhodli predovšetkým nezverejnené skutočnosti a nie samotná okolnosť nezverejnenia.

Prominentní komentátori Pravidiel ICC nad to uvádzajú, že skutočnosti, ktoré by za predpokladu včasného zverejnenia neposkytovali dostatočný dôvod pre napadnutie

[133] MOSES. op. cit. s. 143.
[134] BORN. op. cit. s. 1636 - 1731.
[135] Rozhodnutie HKCFI 606. op. cit.
[136] DAELE. op. cit. s. 373.

rozhodcu môžu v prípade ich nezverejnenia pre odmietnutie schválenia či vylúčenie rozhodcu stačiť.[137]

Samotné zverejnenie ťažiskových skutočností však v žiadnom prípade neznamená nedostatok nezávislosti či nestrannosti rozhodcu. Je to obyčajné prehlásenie rozhodcu, ktorý sa cíti nezávislý a nestranný, o jeho možnom vzťahu k stranám alebo predmetu sporu.

Taktiež národné súdy postupujú pri dodatočnom objavení skutočností spôsobilých založiť pochybnosti o nezávislosti či nestrannosti skôr v prospech rozhodcu. Zvažujú predovšetkým jeho doterajšie pôsobenie v konaní a efekt, aký by malo jeho prípadné vylúčenie na predmetné konanie.[138] Pokiaľ tak rozhodca od začiatku konania pôsobil nezávisle a nestranne, nie je na ujmu neskoršie zistenie skutočností poukazujúcich na možnú absenciu jeho nezaujatosti.

Záverom možno zhodnotiť, že v prípade nesplnenia informačnej povinnosti rozhodcu založeného na nevedomosti či nedbalosti inklinujú príslušné autority k odmietaniu návrhov na vylúčenie. Dôvodom je nielen princíp právnej istoty či finality rozhodcovského nálezu, ale predovšetkým skutočnosť, že väzby či vzťahy rozhodcu, o ktorých sám nevie, nie sú schopné ovplyvniť jeho nezávislosť či nestrannosť.[139]

3.4. Nedostatok nezávislosti a nestrannosti ako dôvod pre vylúčenie rozhodcu

Právo strán na spravodlivý proces, ktoré zahŕňa aj právo na nezávislý a nestranný rozhodcovský senát (príp. rozhodcu) je zabezpečené jednak založením povinnosti rozhodcu odmietnuť svoju nomináciu v prípade, že pochybuje o svojej schopnosti objektívne rozhodnúť a ďalej aj možnosťou strán z tých istých dôvodov napadnúť rozhodcu a navrhnúť jeho vylúčenie.

Podľa ZRŘ je rozhodca vždy vylúčený z pojednávania a rozhodnutia veci, pokiaľ je tu dôvod pochybovať o jeho nezaujatosti.[140] Nezávislosť a nestrannosť rozhodcu je tak možno považovať za *conditio sine qua non* rozhodcovského konania.[141]

---

[137] DAELE. op. cit. s. 399.
[138] RAU, Alan S. On Integrtiy in Private Judging. *Arbitration International* [online]. 1998, vol. 14, no. 2, s. 115 - 156 [cit. 12.2.2018].
[139] BORN. op. cit. s. 1636 - 1734.
[140] § 8 odst. 1 ZRŘ.

§ 11 a 12 ZRŘ[142] sa zaoberajú zostatkovými situáciami, kedy dôvodné pochybnosti o nezaujatosti rozhodcu, zakladajúce jeho vylúčenie, vyjdú najavo dodatočne. Procesný prostriedok ochrany strán pre prípad, že by sa rozhodca svojej pozície dobrovoľne nevzdal alebo by nedošlo ohľadom sporného rozhodcu k dohode strán, predstavuje právo podať určovaciu žalobu a je upravený v § 12, odst. 2 ZRŘ.[143]

Vzorový zákon UNCITRAL v druhom odstavci čl. 12 vymedzuje dôvodné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti rozhodcu ako jeden z taxatívne určených dôvodov pre napadnutie rozhodcu. Nestanovuje tak *a priori* vylúčenie rozhodcu pre jeho možnú zaujatosť a prenecháva voľbu a iniciatívu stranám.

Rovnaký postup bol zvolený aj Pravidlami ICC, ktoré možnosť strán namietať nedostatok nezávislosti a nestrannosti upravujú v čl. 14.[144]

Podľa všeobecného štandardu č. 2 Pokynov IBA je rozhodca povinný odmietnuť svoju nomináciu, a pokiaľ bol menovaný, odmietnuť ďalšie zotrvanie na svojom poste v prípade, že má pochybnosti o svojej schopnosti rozhodovať nezávisle a nestranne.[145] Tieto Pokyny tak stanovujú primárne povinnosť odmietnuť svoje menovanie a vzdať sa účasti na rozhodovaní v prípade presvedčenia rozhodcu o jeho nemožnosti rozhodnúť nestranne a nezávisle. Povinnosť zverejniť nastáva až v prípade, že hoci určité vzťahy medzi rozhodcom a niektorou zo strán, alebo predmetom sporu existujú, cíti sa rozhodca spôsobilým vo veci rozhodnúť.

Napriek nespočetnému množstvu situácii a v súvislosti s vymedzením pojmov nezávislosti a nestrannosti možno pozorovať určité "kategórie" prípadov, ktoré autor rozdeľuje do dvoch skupín na základe ich spoločných čŕt. Vo všeobecnosti môže byť rozhodca vylúčený buď na základe jeho vzťahu k niektorej zo strán, alebo jeho správania, ktoré vykazuje známky preferencie niektorej zo strán. Pod druhú menovanú autor radí všetky profesijné a odborné názory, publikácie či prehlásenia rozhodcu, ktoré môžu vyvolať dojem, že pri rozhodovaní bude posudzovať aj skutočnosti stranami neprednesené a dosiahnu pritom potrebnú intenzitu.

Navzdory tomu, že niektoré z právnych úprav či pravidiel arbitrážnych inštitúcii explicitne vymedzujú, kedy je rozhodca z prejednania sporu vylúčený, alebo kedy by

---

[141] OLÍK, et. al. op. cit. s. 44.
[142] § 11, § 12 ZRŘ.
[143] BĚLOHLÁVEK. op. cit. s. 442.
[144] Čl. 14 Pravidiel ICC.
[145] Všeobecný štandard č. 2 Pokynov IBA.

vylúčený mal byť, štandardne nevymedzujú, a to ani demonštratívne, žiadne modelové situácie.

Základom pre analýzu otázky vylúčenia tak bude tvorený Pokynmi IBA, judikatúrou a rozborom inštitútu dôvodných pochybností o nezávislosti a nestrannosti rozhodcov v kontexte medzinárodnej obchodnej arbitráže. Tieto vo všeobecnosti označujú určitú kvalitatívnu vlastnosť či intenzitu vzťahu rozhodcu k niektorej zo strán alebo subjektívneho stavu mysle rozhodcu.

3.5. Objektívny štandard pri posudzovaní existencie dôvodných pochybností o nezávislosti a nestrannosti rozhodcu

3.5.1 Objektívny štandard a test rozumnej, na veci nezúčastnenej tretej osoby ako kritérium posudzovania dôvodných pochybností o nezávislosti a nestrannosti rozhodcu

Možnosť vylúčenia rozhodcu je všeobecne podmienená predovšetkým existenciou dôvodných pochybností o jeho schopnosti rozhodnúť nezávisle a nestranne. *Rationae materiae* tohoto štandardu spočíva v dôležitosti zabezpečenia integrity rozhodcovského súdu a jeho schopnosti vydať ako po stránke procesne-právnej, tak aj hmotne-právnej kvalitný nález.

Prvotný (a pre účely tejto práce menej významný) test sa odohráva v mysli rozhodcu po tom, čo je niektorou zo strán oslovený s ponukou pôsobiť ako rozhodca. Pokiaľ svoje menovanie príjme, je povinný zverejniť všetky skutočnosti, ktoré sú schopné vyvolať pochybnosti o jeho spôsobilosti rozhodnúť nezávisle a nestranne, bez ohľadu na jeho osobný názor či hodnotenie danej otázky. Toto zverejnenie slúži stranám (protistrane) pre posúdenie, či s daným rozhodcom bude súhlasiť, alebo podá návrh na jeho vylúčenie.

Hoci sa dikcia jednotlivých prameňov v oboch skúmaných oblastiach viac alebo menej líši, určitý všeobecný štandard vymedzujú všetky rovnako.

Účelom inštitútu dôvodných pochybností je uľahčiť odstránenie sporného rozhodcu. Vo väčšine situácii totižto nebude možné jeho závislosť či zaujatosť preukázať. Predovšetkým nestrannosť ako subjektívny stav mysle rozhodcu je v drvivej

väčšine prípadov nepreukázateľná. Strane tak k vylúčeniu rozhodcu postačí preukázať existenciu pochybností o jeho nezaujatosti, vykazujúcich určitú kvalitu a intenzitu.

Bělohlávek upozorňuje, že formuláciu "je tu dôvod pochybovať" nemožno vyložiť tak, že by tu nemala existovať objektívna skutočnosť, ktorá vylúčenie, a tým aj pochybnosť o nezaujatosti rozhodcu, môže vzbudzovať. "Dôvod pochybovať," užitý v § 8 ZRŘ tak potreba vykladať v úzkej väzbe na výraz "oprávnená pochybnosť" a teda pochybnosť, ktorá je založená na objektívnej skutočnosti a nemá iba nepodstatný charakter. Navyše sa musí jednať o skutočnosť primerane zrejmú, nielen špekulatívnu. Pokiaľ bude zistené, že rozhodca, ktorý bol vylúčený, bol napriek tomu menovaný a menovanie prijal, bude toto menovanie neúčinné.[146]

Podľa Olíka k vylúčeniu rozhodcu postačí, pokiaľ existuje dôvod pochybovať o jeho nezaujatosti. Podľa štandardov, ktoré sa behom času vyvinuli musí rozhodca odmietnuť svoju nomináciu v prípade, že má akékoľvek pochybnosti o svojej nezávislosti alebo nestrannosti, pričom pochyby sú oprávnené, pokiaľ by z pohľadu nezainteresovanej rozumnej tretej osoby bolo pravdepodobné, že rozhodca zohľadní pri rozhodovaní aj iné ako stranami predložené skutočnosti.[147] Ústavný súd v rozhodnutí zo dňa 3.7.2001, sp. zn. II ÚS 105/01, skonštatoval, že *„subjektivní hledisko účastníků řízení, případně soudců samotných, je podnětem pro rozhodování o eventuální podjatosti, avšak rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního... (...) ...nejde pouze o hodnocení subjektivního pocitu soudce, zda se cítí nebo necítí být podjatý, anebo hodnocení osobního vztahu k účastníkům řízení, ale o objektivní úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu - lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být.“*[148]

Podľa Borna reflektuje zahrnutie slova "oprávnené" *("justifiable")* do znenia čl. 12 Vzorového zákona UNCITRAL úmysel jeho tvorcov zaviezť objektívny štandard (resp. objektívny test) nezávislosti a nestrannosti.[149]

Najvyšší súd v Hong Kongu na margo objektívneho testu nezávislosti podľa Vzorového zákona UNCITRAL uviedol, že je identický s *common law* testom nezávislosti a nestrannosti sudcov. Pri zvažovaní existencie dôvodných pochybností je

[146] BĚLOHLÁVEK.op. cit. s. 401.
[147] OLÍK, et al. op. cit. s. 44.
[148] Nález Ústavného súdu ČR, zo dňa 3.7.2001, sp. zn. II ÚS 105/01.
[149] BORN. op. cit. s. 1636 - 1688.

potreba zvažovať kultúrne a právne tradície a vyvarovať sa hodnoteniu toho, čo si jedna alebo druhá strana myslí. Vyššie uvedený súd preto vychádza z teórie nezávislého a spravodlivého pozorovateľa, ktorý nerozmýšľa nad tím, či by nebolo lepšie menovať iného rozhodcu, ale nad tím, či posudzovaný rozhodca dokáže poskytnúť dostatočné záruky pre vydanie spravodlivého a nezaujatého nálezu.[150]

Podobný názor zaujal aj Vrchný krajinský súd v nemeckom Naumburgu, keď judikoval, že proces posudzovania dôvodných pochybností o nezávislosti a nestrannosti rozhodcov v odst. 2 čl. 12 Vzorového zákona UNCITRAL korešponduje s kontrolou nezávislosti a nestrannosti sudcov v národnom práve.[151]

Čo sa výkladu vágneho pojmu dôvodných pochybností týka, konštatoval vyššie citovaný súd v Hong Kongu, že sociálne a profesionálne vzťahy rozhodcu a zástupcu jednej zo strán nie sú pre vyvolanie dôvodných pochybností dostatočné. Podobne posudzujú vzniknuté situácie aj nemecké súdy, ktoré s pravidla neuznávajú dôvodné pochybnosti pri existencii obchodných či iných profesijných väzieb.[152]

Podľa všeobecného štandardu č. 2 Pokynov IBA je rozhodca povinný odmietnuť svoju nomináciu, a pokiaľ bol menovaný, odmietnuť ďalšie zotrvanie na svojom poste v prípade, že má pochybnosti o svojej schopnosti rozhodovať nezávisle a nestranne. K tomuto subjektívnemu štandardu sa pripája v písm. b) objektívny test diskvalifikácie. Pokiaľ by rozumná a na veci nezainteresovaná tretia osoba mala dôvodné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti rozhodcu, musí tento odmietnuť svoje menovanie, alebo z funkcie bez omeškania odstúpiť. Pod pojmom dôvodných pochybností je v tomto kontexte potreba rozumieť skutočnosti, ktoré by nezaujatú tretiu osobu presvedčili o tom, že rozhodca môže pri svojom rozhodovaní zohľadniť aj iné ako stranami prezentované skutočnosti.

Born vo svojej publikácii hovorí, že Súd ICC poskytuje stranám vo všeobecnosti maximum voľnosti pri výbere rozhodcov, pričom prekážkou schválenia sú v drvivej väčšine iba dôvodné pochybnosti o nezávislosti či nestrannosti navrhovanej osoby. Aj vďaka tomu je schválených približne 95-97% nominácii.[153]

---

[150] Rozhodnutie HKCFI 606. op. cit.
[151] United Nations. op. cit. s. 64 - 68.
[152] Rozhodnutie Vrchného krajinského súdu v Hamme [OLG Hamm], zo dňa 22.7.2002, 17 SchH 13/01.
[153] BORN. op. cit. s. 1636 - 1653.

Vyššie uvedené závery potvrdzuje aj schvaľovacia prax ICC. V prípadoch, kedy osoba navrhnutá za rozhodcu pracovala v spoločnosti, ktorej zahraničné pobočky udržiavali status klient - zástupca s jednou zo strán, alebo kedy nominant zdieľal profesijnú a publikačnú - s predmetom sporu ale nesúvisiacu - minulosť s právnym zástupcom navrhovateľa, potvrdil Súd ICC ich nomináciu.[154] Dvojkrokový schvaľovací proces v rámci Pravidiel ICC je vo veľkej miere zodpovedný za nízky počet napadnutí a návrhov na vylúčenie nominovaných a schválených rozhodcov. Za obdobie od 1995 do 2006 ustanovil Súd ICC viac ako 8000 rozhodcov, úspešne vylúčení boli ale iba v 20 prípadoch (z celkovo 270 návrhov).[155] Súd ICC vylúčil napríklad rozhodcu, ktorý nezverejnil pred schválením nominácie informácie týkajúce sa jeho blízkeho profesionálneho vzťahu k jednej zo strán, rozhodcu, ktorého zamestnávateľ (medzinárodná advokátska kancelária) sa v priebehu konania stal zástupcom jednej zo strán, alebo rozhodcu, ktorý bol ako bývalý právny zástupca jednej zo strán účastný vývoja projektu, ktorý viedol ku vzniku predmetného sporu.[156]

3.5.2. Objektívny štandard dôvodných pochybností o nezávislosti a nestrannosti podľa praktickej časti Pokynov IBA

Vyjasnenie objektívneho štandardu dôvodných pochybností je jednou z centrálnych otázok v rámci medzinárodnej arbitráže. Vďaka nekonečnu možných vzťahov, väzieb, názorov či iných skutočností schopných ovplyvniť rozhodovanie rozhodcu nie je možné vyložiť dôvodné pochybnosti v jednej vyčerpávajúcej definícii. Ich rozsah, kvalitu a dôvodnosť je tak nutné skúmať ad hoc, prípad od prípadu.

Napriek tomu existujú iniciatívy, ktorých cieľom je vymedzenie špecifických situácii, ktoré si zasluhujú, resp. nezasluhujú zverejnenie, alebo odôvodňujú vylúčenie rozhodcu. Míľnikovým dokumentom sú v tomto ohľade Pokyny IBA, ktoré obsahujú zoznamy modelových situácii a ich následné posúdenie z hľadiska ich schopnosti založiť pochybnosti o nezávislosti či nestrannosti rozhodcu.

---

[154] WHITESELL, Anne Marie. Independence in ICC Arbitration: ICC Court practice concerning the Appointment, Confirmation, Challenge and Replacement of Arbitrators. *ICC International Court of Arbitration Bulletin* [online] 2007, vol. 25, no. 1, s. 6 - 40 [cit. 20.2.2018].
[155] WHITESELL. op. cit. s. 25.
[156] WHITESELL. op. cit. s. 6 - 40.

Členenie zoznamov je inšpirované svetelným signalizačným zariadením a rozlišuje medzi červeným, oranžovým a zeleným zoznamom. Praktická časť Pokynov IBA nie je vyčerpávajúca. V takýchto neupravených situáciách bude rozhodujúca aplikácia všeobecných štandardov.

Červený zoznam je tvorený dvomi časťami, kogentnou ("*non-waivable*") a dispozitívnou ("*waivable*"). Prvá menovaná obsahuje situácie derivované zo zásady "*nemo iudex in causa sua*", ktoré predstavujú tak závažný konflikt, že ho strany nemôžu svojím zrieknutím sa obísť. Akékoľvek dohody, ustanovujúce osobu uvedenú v tejto časti Červeného zoznamu za rozhodcu, budú považované za neplatné.[157] Rozhodca tak jednoducho musí odmietnuť svoje menovanie a vzdať sa účasti v arbitráži.

Príkladom možno ako neprekonateľné konflikty uviesť:

- Identita strany a rozhodcu;
- Rozhodca je právny zástupca alebo zamestnanec jednej zo strán;
- Rozhodca vykonáva rozhodujúci vplyv alebo kontrolu nad jednou zo strán, alebo nad subjektom vykonávajúcim rozhodujúci vplyv alebo kontrolu nad jednou zo strán;
- Rozhodca je vo veľkej miere finančne zainteresovaný na činnosti jednej zo strán.

Dispozitívny Červený zoznam, často nazývaný aj Ružový, obsahuje situácie, ktoré nedosahujú vyššie uvedenú intenzitu. Napriek tomu vyvolávajú dôvodné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti rozhodcu a ich zrieknutie sa vyžaduje výslovné a informované prehlásenie v súlade so všeobecným štandardom č. 4, písm. c) Pokynov IBA.[158]

Medzi konflikty patriace do Ružového zoznamu možno uviesť:

- Rozhodca v minulosti poskytoval právne poradenstvo jednej zo strán vo veci, ktorá je predmetom sporu;
- Rozhodca bol v minulosti účastný procesu riešenia sporu;
- Rozhodca alebo jemu blízka osoba má priamy alebo nepriamy finančný záujem na výsledku sporu (napr. je držiteľom akcií jednej zo strán);
- Rozhodca alebo jeho rodinný príslušník má blízke (rodinné) vzťahy s jednou zo strán.

[157] International Bar Association. op. cit. s. 10.
[158] Všeobecný štandard č. 4, písm. c) Pokynov IBA.

V prípade výskytu situácie uvedenej v Červenom zozname, nech už v ktorejkoľvek časti, je rozhodca vždy povinný komunikovať predmetné skutočnosti bez omeškania stranám.

Oranžový zoznam demonštratívne uvádza špecifické situácie, ktoré sú, v závislosti na okolnostiach prípadu, spôsobilé vyvolať v očiach strán dôvodné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti rozhodcu. Oranžový zoznam teda eviduje situácie, ktoré musí rozhodca v súlade so všeobecným štandardom č. 3, písm. a) Pokynov IBA zverejniť, nezakladajú však bez ďalšieho jeho neschopnosť vo veci rozhodnúť.

Od okamžiku, kedy sa zverejnené informácie dostanú do dispozičnej sféry strán, plynie 30 dňová lehota k uplatneniu prípadných námietok. Uplynutím tejto doby platí, že sa strany práva namietať zriekli.

Oranžový zoznam obsahuje okrem iného aj tieto konflikty:

- Rozhodca bol v posledných 3 rokoch činný ako zástupca alebo konzultant jednej zo strán, pričom rozhodca a táto strana udržiavajú pravidelný kontakt;
- Rozhodca bol v posledných 3 rokoch činný ako zástupca protistrany jednej zo strán v nesúvisiacej veci;
- Rozhodca bol v posledných 3 rokoch činný v inom rozhodcovskom konaní, ktorého sa zúčastnila jedna zo strán;
- Zamestnávateľ rozhodcu poskytuje právne služby či poradenstvo jednej zo strán ku dňu jeho nominácie, resp. kedykoľvek v priebehu konania.

Situácie neuvedené v Oranžovom liste, alebo situácie v ňom uvedené, od ktorých ubehli viac ako 3 roky nie sú podľa Pokynov IBA predmetom zverejňovania.[159] To však neznamená, že v rámci prípadného ad hoc posúdenia, ktoré je v réžii rozhodcu, nebude nutné ich existenciu stranám komunikovať.

Tieto situácie sú uvedené v Zelenom liste, o ktorom je možné uvažovať ako o limite subjektívneho posudzovacieho testu uvedeného vo všeobecnom štandarde č. 3.

[159] MOSES. op. cit. s. 144.

Poverená pracovná skupina Arbitrážnej Komisie IBA zaradila na Zelený list situácie, pri ktorých:

- Rozhodca v minulosti v rámci publikačnej vyjadril právny názor týkajúci sa predmetu sporu;
- Rozhodca má vzťah s iným rozhodcom, prípadne zástupcom jednej zo strán;
- Rozhodca a iný rozhodca, prípadne zástupca jednej zo strán sú členom tej istej profesijnej organizácie alebo komory;
- Viacerý rozhodcovia alebo rozhodca a zástupca jednej zo strán v minulosti figurovali ako členovia arbitrážneho tribunálu.

Na základe vyššie uvedeného možno zhodnotiť, že Pokyny IBA výrazne prispievajú k lepšiemu pochopeniu požiadavkou nezávislosti a nestrannosti a povinnosti zverejňovať informácie týkajúce sa vzťahu rozhodcu k stranám alebo predmetu konania a dosahujú ciele vytýčené v úvode tejto kapitoly. A zatiaľ čo možno nájsť množstvo odborníkov, právnych zástupcov či rozhodcov, ktorí sa Pokynmi pri svojej činnosti riadia, nájdu sa aj súdy či organizácie, ktoré majú na použiteľnosť Pokynov IBA odlišný názor.

Podľa Olíka predstavujú Pokyny IBA kvalitné vodítko pri výklade a aplikácii objektívneho štandardu dôvodných pochybností v ZRŘ.[160]

Bělohlávek na druhej strane odmieta prijať ako Pokyny IBA, tak štandardy, ktoré zavádzajú, bez ohľadu na to, či sa jedná o domáci alebo zahraničný spor. Uvádza, že ich priama aplikácia v domácom prostredí je značne problematická, často dokonca úplne nemožná. Toto tvrdenie zdôvodňuje predovšetkým výrazným vplyvom *common law* na formovanie Pokynov IBA. Nevylučuje však ich subsidiárne ad hoc použitie.[161]

Pri posudzovaní vzťahu Pokynov IBA a Vzorového zákona UNCITRAL autor opäť využíva judikatúru krajín, ktoré prijali Vzorový zákon. Vrchný krajinský súd vo Frankfurte postavil na Pokynoch IBA svoje rozhodnutie zo dňa 4. 10. 2007, 28 Sch 08/07, bez toho, aby sa akokoľvek k vzťahu *lex arbitri* a Pokynov IBA a ich záväznosti vyjadril.[162] Rakúsky Obchodný súd vo Viedni objasnil vzťah rakúskeho práva a Pokynov IBA v rozhodnutí zo dňa 24. 7. 2010, 16 Nc 2/07w. Judikoval, že vďaka absencii

[160] *pozn. autora: viď vyššie, podkapitola 3.1.*
[161] BĚLOHLÁVEK. op. cit. s. 404.
[162] Rozhodnutie Vrchného krajinského súdu vo Frankfurte [OLG Frankfurt], zo dňa 4.10.2007, 28 Sch 08/07.

výslovného zakotvenia medzinárodných obyčajov a odporúčaní (a teda aj Pokynov IBA) do rakúskeho práva nie sú súdy povinné k týmto nezáväzným prameňom úpravy prihliadať a v ich svetle vykladať predmetné zákonné ustanovenia.[163]

Whitesell vo svojej publikácii uvádza, že Pokyny IBA nie sú pre Súd ICC v žiadnom prípade záväzné, a to aj napriek tomu, že poverená pracovná skupina Arbitrážnej Komisie IBA vývoj Pokynov IBA s ICC konzultovala. Z pohľadu ICC sa jedná o chválitebnú iniciatívu s neodškriepiteľným globálnym prínosom. Podľa Súdu ICC sú však medzi arbitrážnymi pravidlami ICC a Pokynmi IBA neprekonateľné rozdiely, a to predovšetkým v oblasti rozsahu zverejňovania informácii. Z pohľadu ICC nie je možné (alebo aspoň efektívne) viesť zoznam situácii vymedzujúcich, hoci len demonštratívne, ktoré povinnosti majú a ktoré nemusia byť zverejnené. Predovšetkým Oranžový a Zelený zoznam tak nedokážu poskytnúť Súdu ICC návod ako rozhodovať pri potvrdení či vylúčení rozhodcu podľa Pravidiel ICC.[164] Vyššie uvedené závery korešpondujú aj s vnútorným pozorovaním Sekretariátu Súdu ICC a arbitrážnou praxou ICC, keď strany a súd ICC len málokedy pri napádaní či namietaní nedostatku nezávislosti či nestrannosti rozhodcu argumentujú Pokynmi IBA.

3.6. Špecifiká pri posudzovaní otázok nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti stranou menovaných rozhodcov a rozsahu ich povinnosti zverejňovať

Hneď na úvod je vhodné poznamenať, že hoci sú spolurozhodcovia menovaní niektorou zo strán, zaväzujú ich rovnaké povinnosti a podliehajú rovnakým požiadavkám ako predsedovia rozhodcovských tribunálov. Stranami menovaní rozhodcovia tak musia byť všeobecne nezávislí a nestranní na strane, ktorá ich menovala. Ako predsedajúci, tak aj stranou menovaní rozhodcovia musia v rovnakom rozsahu a spôsobom povinne zverejňovať všetky skutočnosti, schopné vyvolať pochybnosti o ich nezávislosti či nestrannosti.

Na druhej strane, každá zo strán prirodzene hľadá rozhodcu, ktorý jej čo najviac vyhovuje. Dovolená blízkosť či sympatia môže byť predstavovaná rovnakými názormi,

[163] SCHERER, Matthias. New Case Law From Austria, Switzerland and Germany Regarding The IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration. *Transnational Dispute Management* [online]. 2008, vol. 5, no. 4, s. 1- 14 [cit. 21.2.2018].
[164] WHITESELL. op. cit. s. 6 - 40.

kultúrnou a národnostnou identitou,[165] alebo aj vzťahmi, ktoré nedosahujú intenzitu vzbudzujúcu pochybnosti o nezávislosti alebo nestrannosti menovaného rozhodcu. Nemenej dôležitá býva aj charizma, prirodzená osobnosť či autorita rozhodcu, ktoré môžu mimovoľne ovplyvniť názory ostatných spolurozhodcov.[166]

Navzdory univerzálne proklamovanej všeobecnej nezávislosti a nestrannosti spolurozhodcov je vedená rozsiahla polemika nad dôvodnosťou a rovnako tak nad dodržiavaním týchto požiadaviek v medzinárodnej praxi.

Mnohí autori považujú nezávislosť a nestrannosť rozhodcu za fikciu, za ideál, ktorému sa prax približuje len málokedy. Podľa Borna bude sudca (rozhodca), ktorý bol vybraný, hľadať vždy argumenty v prospech strany, ktorá ho menovala.[167]

Sheng Wilson Koh využíva pri popise vzťahu spolurozhodcu ku strane, ktorá ho menovala príslovie "nehryz ruku, ktorá ťa kŕmi." Tvrdí, že spolurozhodcovia uprednostňujúc stranu, ktorá ich menovala, sledujú v prvom rade vlastný záujem, pretože chcú, aby ich strana opätovne menovala.[168]

Podrobne sa opodstatnenosťou požadovania rovnakých štandardov nezávislosti a nestrannosti pre všetkých členov rozhodcovského tribunálu zaoberá Gomez-Acebo, ktorý hneď na úvod svojho pozorovania uvádza, že zrušenie možnosti napadnúť spolurozhodcov pre dôvodné pochybnosti o ich nezávislosti a nestrannosti prináša so sebou isté výhody.[169] Minimálne odstraňuje pokrytectvo, kedy formálne nezávislí a nestranní spolurozhodcovia fakticky lobujú alebo zastupujú stranu, ktorá ich menovala. Možnosť menovať závislých či zaujatých rozhodcov môže ďalej urýchliť a uľahčiť celý proces a zabezpečiť jednoduchší výkon vydaných rozhodnutí. Podstatne zníži aj počet napadnutí rozhodcov a návrhov na ich vylúčenie.[170]

Tieto výhody, spočívajúce predovšetkým vo finančných úsporách, sú však prevážené nevýhodami.

V prvom rade oslabuje rozhodovanie závislými alebo zaujatými rozhodcami dôveryhodnosť arbitráže a vnáša do nej prvok neistoty. Koncept zaujatých spolurozhodcov oslabuje štandard ochrany a podkopáva dôveru strán v schopnosť

---

[165] *pozn. autora: viď podkapitolu 2.4.*
[166] MOSES. op. cit. s. 133.
[167] BORN. op. cit. s. 1636 - 1695.
[168] SHENG WILSON KOH, Will. Think Quality Not Quantity: Repeat Appointments and Arbitratior Challenges. *Journal of International Arbitration* [online]. 2017, Vol. 34, no. 4 [cit. 21.2.2018]. s. 711.
[169] GOMEZ-ACEBO. op. cit. s. 78.
[170] GOMEZ-ACEBO. op. cit. s. 78.

rozhodcovských súdov kvalitne rozhodovať. V niektorých národných právnych systémoch bola dokonca koncepcia, pripúšťajúca ovplyvňovanie rozhodcu stranou, ktorá ho menovala, označená za korupciu.[171]

Okrem toho sa aj samotní rozhodcovia môžu dostať do problematických situácií, kedy vlastne nebudú vedieť, čo robiť a ako sa správať. Aká by vlastne bola úloha závislých alebo straniacich rozhodcov? Boli by títo povinní presadzovať záujmy strany, ktorá ich menovala? A čo ak sa nakoniec priklonia k tvrdeniam protistrany? Sú za to voči "svojej" strane zodpovední? Je nemysliteľné, aby právny zástupca niektorej zo strán jednal priamo proti jej záujmu. Aká bude situácia v prípade rozhodcu?

Všetky tieto otázky, nech znejú akokoľvek absurdne ožívajú okamžikom zníženia štandardu nezávislosti a nestrannosti u stranami menovaných rozhodcov. Takisto nie je možné spoľahlivo vymedziť, čo vlastne pojem "zaujatý rozhodca" znamená. *De facto* okliesnenie inštitútu arbitrážnych tribunálov o dvoch jeho členov znižuje kvalitu vydaných rozhodnutí a v určitej miere robí právnych zástupcov strán nadbytočných. Prečo by mala strana platiť dvoch právnikov v jednej veci?

V niektorých špecializovaných druhoch arbitráže a prípadne taktiež v niektorých národných právnych úpravách sa s pojmom „zaujatého rozhodcu“[172] možno stretnúť.[173] Na druhej strane v medzinárodnej arbitráži sa s rozhodcami zastupujúcimi či lobujúcimi pre stranu, ktorá ich menovala v podstate nestretneme.[174] Všetky vybrané a analyzované pramene úpravy medzi jednotlivými rozhodcami a členmi rozhodcovských tribunálov nerozlišujú a každého z nich zaväzujú rovnakou povinnosťou nezávislosti a nestrannosti. Jedine Pokyny IBA v minulosti upravovali inštitút "zaujatého rozhodcu". Revízia z roku 2014 však tento pojem odstránila a vo všeobecnom štandarde č. 5, písm. a) zakotvila povinnosť nezávislosti a nestrannosti pre všetkých rozhodcov, bez ohľadu na spôsob ich

---

[171] BORN. op. cit. s. 1636 - 1658.

[172] *pozn. autora: voľný predklad pojmu "non-neutral arbitrator."*

[173] *pozn. autora: najznámejším príkladom zavedenia inštitútu „non-neutral arbitrator“ rozhodcu je The Code of Ethics for Arbitrators in Commercial Arbitration[etický kódex pre rozhodcov v medzinárodnom rozhodcovskom konaní] z roku 2004, vypracovaný na pôde American Arbitration Association, ktorý v kanóne IX., bode B uvádza, že môžu existovať situácie, kedy je všetkými stranami akceptované, že nimi menovaní rozhodcovia sú svojím stranám naklonený. Títo rozhodcovia sú označovaní za rozhodcov "podľa kanónu X.," a neuplatní sa na nich štandard neutrality a nezávislosti vzťahovaný na ostatných rozhodcov -* viď *The Code of Ethics for Arbitrators in Commercial Arbitration [Etický kódex pre rozhodcov v obchodnej arbiráže]* [online]. New York: AAA, © 2018. [cit. 2.3.2018].

[174] KRÖLL, LEW, MISTELIS. op. cit. s. 261.

menovania či postavenie v arbitráži.[175] Nezávislosť a nestrannosť všetkých rozhodcov je ich povinnosťou, bez možnosti zmien či úprav. Táto skutočnosť je umocnená formuláciou Vzorového zákona UNCITRAL, ktorý opomenutím možnosti strán vylúčiť aplikáciu čl. 12 implikuje jednotný štandard pre všetkých rozhodcov.[176]

V rámci Pravidiel ICC je dôležité uviesť, že strany rozhodcov nemenujú, ale iba navrhujú. Schvaľovanie spolurozhodcov je v réžii Sekretariátu alebo Súdu ICC, ktoré musí osoba potenciálneho rozhodcu pred svojím potvrdením informovať o všetkých skutočnostiach, spôsobilých vyvolať dôvodné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti v očiach strán.[177]

Napriek tomu nemožno uprieť stranami menovaným rozhodcom určité špecifiká.[178] Títo rozhodcovia zabezpečujú predovšetkým to, aby boli dodržiavané procesné pravidlá, zohľadnené všetky skutočnosti a dôkazy stranou predložené a taktiež, aby boli zabezpečené všetky ostatné princípy spravodlivého procesu. Môžu ďalej sprostredkovať aj porozumenie a interpretáciou odlišných jazykov, kultúr, zvykov či náboženstiev. Ich pozícia by sa tak dala označiť za pozíciu garanta procesných práv strany, ktorá ich menovala.[179] Všetky tieto špecifiká majú ale podľa autora obyčajovú formu, ktorá sa vykryštalizovala na pôde medzinárodnej obchodnej arbitráže a ako také nie sú obsahom v práci vymedzených prameňov úpravy.

Na základe vyššie uvedených skutočností autor konštatuje, že navzdory možnej naivite majú použité konštrukcie, vyžadujúce nezávislosť a nestrannosť rovnakou mierou od spolurozhodcov a od predsedov, svoje opodstatnenie. Viac ako vyžadovať faktickú a úplnú nezaujatosť rozhodcu, je ich zámerom zabraňovať situáciám, kedy vyžadovaná nie je. Vztiahnutie povinnosti byť nezávislí a nestranní aj na nominantov strán je nevyhnutné pre garanciu, že medzinárodná arbitráž zostane spravodlivým a férovým spôsobom riešenia sporov.

---

[175] VOSER, Nathalie, PETTI, Angelina M. The revised IBA Guidelinesvon Conflicts of Interest in International Arbitration. *ASA Bulletin*, 2015, vol. 33, no 1, s. 6-36.
[176] BORN. op. cit. s. 1636 - 1695.
[177] DERAINS, SCHWARTZ. op. cit. s. 130.
[178] *pozn. autora: viď napr. podkapitolu 2.4. tejto práce.*
[179] Bělohlávek. op. cit. s. 400.

3.7. Záverečné poznámky

V závere tejto kapitoly autor hodnotí, že povinnosť zverejňovať má pre fungovanie medzinárodnej arbitráže zásadný význam. Upevňuje vieru strán v spôsobilosť rozhodcovského tribunálu, umožňuje skoré a efektívne namietanie, napadnutie a prípadný návrh na vylúčenie rozhodcu. Dopomáha taktiež k interpretácii štandardov nezávislosti a nestrannosti rozhodcov. Jej cieľom je ďalej zabrániť bezdôvodnému a nadbytočnému zverejňovaniu a napádaniu rozhodcov z dôvodov zistených po zahájení arbitráže.

Povinnosť zverejňovať zaväzuje primárne rozhodcov, hoci všeobecný štandard č. 7 Pokynov IBA upravuje taktiež povinnosť strán zverejniť akýkoľvek ich vzťah k rozhodcom.[180]

Rozsah tejto povinnosti nie je možné vyčerpávajúcim spôsobom stanoviť. Vždy tak bude zodpovednosť na pleciach povinného rozhodcu, ktorý bude musieť sám zvážiť, ktoré situácie môžu byť pre strany relevantné a ktoré tým pádom musí zverejniť. V rámci posudzovania ťažiskových skutočností sú rozhodcom nápomocné univerzálne aplikovateľné pokyny a iné medzinárodné dokumenty, rozhodovacia prax národných súdov či medzinárodných arbitrážnych inštitúcií a taktiež zásady objektívneho testu posudzovania dôvodných pochybností o nezávislosti a nestrannosti rozhodcu. Ako vo Vzorovom zákone UNCITRAL a národných úpravách na ňom založených, tak aj v Pravidlách ICC či Pokynoch IBA sú inštitúty dôvodných pochybností a povinnosti zverejňovať vykladané podobne. Jednotlivé odlišnosti vo formulácii medzi skúmanými prameňmi sú ďalej potlačované a odstraňované praxou a odbornou literatúrou. Na základe vyššie vymedzených prameňov úpravy je autor presvedčený, že rozhodcovia disponujú dostatočným množstvom informácii, umožňujúcim zistiť, čo zverejniť a čo naopak nie. V prípade pochybností sa odborná verejnosť prikláňa ku zverejneniu, a to aj za cenu možného zahltenia strán informáciami. Nadbytočné a mätúce zverejňovanie je však neželané.

Hoci analyzované pramene úpravy neregulujú žiadny mechanizmus vynútenia tejto povinnosti a nestanovujú ani žiadne finančné alebo diskvalifikačné sankcie, je zrejmé, že nesplnenie tejto povinnosti môže za určitých okolností vyvolať dôvodné

[180] Všeobecný štandard č. 7 Pokynov IBA.

pochybnosti niektorej zo strán o jeho nezaujatosti. Ani túto myšlienku však nemožno generalizovať.

Všetky skúmané právne pramene úpravy vymedzujú absenciu nezávislosti a nestrannosti ako dôvod pre vylúčenie rozhodcu, bez ohľadu na štádium konania. Z dôvodov obťažnosti či praktickej nemožnosti zaujatosť rozhodcov hodnoverne preukázať bol vyvinutý inštitút dôvodných pochybností, ktorých abstraktná a ambivalentná povaha si vyžaduje dôkladný rozbor. Dôvodné pochybnosti musia dosiahnuť intenzitu, ktorá by nezainteresovanú tretiu osoba presvedčila o možnosti, že rozhodca pri rozhodovaní zohľadní aj iné než stranami prednesené skutočnosti.

Cieľom objektívneho testu, ktorý je svojou povahou obyčajové pravidlo, je nielen vyhnúť sa bezdôvodným a možno paranoidným námietkam strán, ale aj zaviesť mechanizmus reagujúci na *sui generis* povahu medzinárodného rozhodcovského konania.

Všetky touto kapitolou analyzované inštitúty ďalej rozvíjajú a napĺňajú obsahom požiadavky nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti rozhodcu. Vymedzujú určitý štandard ich aplikácie, ktorá tak nezostáva iba v teoretickej rovine. Vďaka rozsiahlej rozhodovacej činnosti národných súdov a arbitrážnych inštitúcii a nemenej farebnom spektre dostupnej literatúry, pojednávajúcej o predmetných otázkach, je možné veľmi podrobne vymedziť čo nezávislosť, nestrannosť a nezaujatosť prakticky znamená a aké podoby v skutočnom svete nesie.

4. Záver

Práca nesie názov nezávislosť a nestrannosť rozhodcov v medzinárodnom rozhodcovskom konaní. Z rozsahových dôvodov sa autor nezaoberal problematikou v celej jej šírke, ale sústredil sa predovšetkým na definíciu pojmov v kontexte vybraných formálnych právnych prameňov úpravy a analýzu aplikačného štandardu, spôsobov kontroly a vynucovania nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti rozhodcov v medzinárodnej obchodnej arbitráži. V rámci toho skúmal aj inštitúty povinnosti zverejňovať (*"duty of disclosure"*) a dôvodných pochybností (*"justifiable doubts"*). Autor konštatuje, že práca splnila ciele stanovené v jej úvode a približuje ďalej potvrdenie či vyvrátenie vymedzených pracovných hypotéz.

Poznatky týkajúce sa definícií jednotlivých pojmov možno zhrnúť nasledovne. Nezávislosť označuje absenciu objektívne preukázateľnej závislosti či akéhokoľvek vzťahu medzi rozhodcom a niektorou zo strán. Nestrannosť sa zameriava na subjektívnu stránku veci, na stav mysle rozhodcu, kedy inklinuje k uprednostňovaniu či naopak k znevýhodňovaniu niektorej zo strán. Nezaujatosť je potom možné definovať ako spôsobilosť rozhodcu rozhodnúť objektívne. Komprimuje v sebe ako nezávislosť, tak aj nestrannosť a dodáva im určitý procesný aspekt.

Napriek tomu, že *stricto sensu* definícia jednotlivých pojmov odhaľuje rozdiely medzi nimi, ich cieľ je rovnaký. Všetky požiadavky sledujú zabezpečenie konštituovania neutrálneho rozhodovacieho telesa, schopného rozhodovať objektívne a v súlade s právom na spravodlivý proces, a taktiež vydanie kvalitného rozhodcovského nálezu.

Práca ukázala, že je potrebné vykladať ťažiskové pojmy vo vzájomnej súvislosti, s ohľadom na ich obsahové prelínanie a prihliadnuť tiež ku spôsobu ich použitia v predmetnej právnej norme, čím potvrdila prvú pracovnú hypotézu. Význam exaktnej definície a dôsledného rozlišovania medzi jednotlivými pojmami však nesmie byť preceňovaný. Zatiaľ čo dogmatici a teoretici definujú jednotlivé pojmy harmonicky, ich rozdiely sa v praxi značne zahmlievajú. Môže za to predovšetkým už naznačený obsahový prekryv a úzke väzby medzi skúmanými pojmami, ktoré znižujú reálnu potrebu ich rozlišovania. Potvrdenie druhej hypotézy tak vykazuje určité problémy. Vo všeobecnej rovine však nie je možné vylúčiť prípady, kedy možno poukázať iba na

absenciu nezávislosti, alebo nestrannosti *stricto sensu*. Pre tieto prípady bude teória rozlišujúca jednotlivé pojmy prínosom. Aj druhá hypotéza je preto potvrdená.

Hoci je autor presvedčený o tom, že statické a záväzné zachytenie významu jednotlivých pojmov v právnych normách nie je možné, bola by chyba opomenúť význam a prínos teórie, definícií a pokusov o unifikovaný výklad skúmaných pojmov pre porozumenie a koniec koncov aj aplikáciu predmetných požiadaviek v praxi medzinárodnej obchodnej arbitráže. V tomto zmysle prispieva jednoznačná, i keď nezáväzná definícia k zabezpečeniu spravodlivého procesu a objektívneho rozhodovania, čím posilňuje dôveru spoločnosti v arbitráž ako efektívny a spravodlivý spôsob riešenia sporov. Tretia hypotéza je teda prácou čiastočne potvrdená.

Zatiaľ čo všetky v práci analyzované právne pramene nedefinujú bližšie pojmy nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti, vymedzujú určité mechanizmy kontroly ich napĺňania a prostriedky ich vynucovania. Rozhodca, ktorý pochybuje o svojej spôsobilosti rozhodnúť nezávisle a nestranne, je povinný svoje menovanie odmietnuť. Pokiaľ sa považuje za nezaujatého, môže menovanie prijať. Od toho okamžiku až do skončenia rozhodcovského konania ho však viaže povinnosť zverejniť akékoľvek skutočnosti, spôsobilé vyvolať dôvodné pochybnosti o jeho nezávislosti a nestrannosti. Kým rozsah zverejňovaných informácii podlieha subjektívnemu testu samotného rozhodcu, sú dôvodné pochybnosti posudzované z pohľadu na veci nezúčastnenej rozumnej tretej osoby. Práca ukázala, že na prvý pohľad vágna konštrukcia, založená na objektívnom teste existencie dôvodných pochybností je dopĺňaná a upresňovaná nielen teóriou, právnou náukou a rozhodovacou praxou národných súdov či medzinárodných rozhodcovských inštitúcii, ale aj nezáväznými pokynmi s unifikačným či harmonizačným obsahom. Aj štvrtá hypotéza tak bola prácou potvrdená.

Autor je na základe poznatkov z tejto práce presvedčený, že skúmané štátne a neštátne pramene úpravy zabezpečujú vo svojom súhrne vysoký štandard dodržiavania požiadaviek nezávislosti, nestrannosti a nezaujatosti v medzinárodnom rozhodcovskom konaní, za súčasného rešpektovania vedúceho princípu rozhodcovského konania, a to autonómie vôle strán. Autor tak konštatuje potvrdenie aj poslednej, piatej pracovnej hypotézy.

5. Použité pramene a literatúra

5.1. Monografie, publikácie, zborníky

1. BERNINI, Giorgio. Report on Neutrality, Impartiality and Independence. In: International Chamber of Commerce. *The Arbitral Process and the Independence of Arbitrators.* Paris: ICC Publishing S.A., 1991, s. 31 - 37. ISBN: 9789284200931.

2. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář.* 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, 1776 s. ISBN: 9788071793427.

3. BINDER, Peter. *International Commercial Arbitration and Concilliation in UNICTRAL Model Law Jurisdictions.* 3. vyd. London: Sweet & Maxwell, 2010, 776 s. ISBN 9781847032058.

4. BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration. Three Volumes.* 2.vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, © 2014, 4408 s. ISBN: 9789041152190.

5. DAELE, Karel. *Challenge and Disqualification of Arbitrators in International Arbitration.* International Arbitration Law Library, vyd. 24. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, © 2012, 576 s. ISBN: 9789041137999.

6. DERAINS, Yves, LÉVY, Laurent. *Is Arbitration only as good as the Arbitrator? Status, Powers and Role of the Arbitrator.* Paris: International Chamber of Commerce, 2011, 166 s. ISBN: 9789284201099.

7. DERAINS, Yves, SCHWARTZ, Eric, A. *Guide to the ICC Rules of Arbitration.* 2. vyd. The Hague: Kluwer Law International BV, © 2005, 597 s. ISBN: 9789041122681.

8. GOMEZ-ACEBO, Alfonso. *Party-Appointed Arbitrators in International Commercial Arbitration.* International Arbitration Law Library, 34. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, © 2016, 344 s. ISBN: 9789041166715.

9. LEW, Julian D.M., KRÖLL, Stefan M., MISTELIS, Loukas A. *Comparative International Commercial Arbitration.* The Hague: Kluwer Law International, © 2003, 992 s. ISBN: 9789041115683.

10. LIŠKA, Václav. *Diplomová práce - zpracování a obhajoba*. 3. roz. vyd. Praha: Nakladatelství Ivo Ulrich- Růžičkův statek, 2005, 123s. ISBN: 8086579174.

11. LUTTRELL, Sam. *Bias Challenges in International Commercial Arbitration: The Need for a "Real Danger" Test*. International Arbitration Law Library, 20. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, © 2009, 289 s. ISBN: 9789041131911.

12. MOSES, Margaret L. *The Principles and Practice of International Commercial Arbitration*. 3. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 2017, 411 s. ISBN: 9781316606285.

13. OLÍK, Miloš, MAISNER, Martin, POKORNÝ, Radek, et al. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015, 456 s. ISBN: 9788974787140.

14. RABAN, Přemysl. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. Praha: C.H.Beck, 2004, 765 s. ISBN 9788071798736.

15. REDFERN, Alan, HUNTER, Martin, BLACKABY, NIGEL, et al. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. 4. vyd., London: Sweet & Maxwell, 2003, 661 s. ISBN: 9780421862401.

16. ROZAS, Fernández C.J. *Clearer Ethics Guidelines and Comparative Standards for Arbitrators.* In: FERNÁNDEZ-BALLESTEROS, Miguel Á., ARIAS, David. *Liber Amicorum Bernando Cremades.* Madrid: Wolters Kluwer España, La Ley, 2010, 413 - 449 s. ISBN: 9788481265903.

17. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3. akt. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 400 s. ISBN: 9788074780042.

5.2. Odborné články

18. BISHOP, Doak, REED, Lucy. Practical Guidelines for Interviewing, Selecting and Challenging Party-Appointed Arbitrators in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*, 1998, vol. 14, no. 4, s. 395 - 430. ISSN: 09570411.

19. SHENG WILSON KOH, Will. Think Quality Not Quantity: Repeat Appointments and Arbitratior Challenges. *Journal of International Arbitration*, 2017, Vol. 34, no. 4, s. 711 - 740. ISSN: 02558106.

20. ŠŤASTNÝ, Miroslav. Nestrannost rozhodce jmenovaného stranou. *Právní zpravodaj československého zahraničního obchodu*, 1961, roč. 6, č. 9, s. 87 a násl.

21. VOSER, Nathalie, PETTI, Angelina M. The revised IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration. *ASA Bulletin*, 2015, vol. 33, no 1, s. 6-36. ISSN: 10109153.

22. VRCHA, Pavel. Vyloučení soudce v civilním řízení. *Právní rádce*, 2004, roč. 12, č. 7, s. 12 - 18. ISSN: 12104817.

5.3. Právne predpisy a medzinárodné dokumenty

5.3.1. Právne predpisy

23. SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO VEĽKEJ BRITÁNIE A ÍRSKA. English Arbitration Act 1996 [Anglický zákon o rozhodcovskom konaní z roku 1996], v znení neskorších predpisov. In: *legislation.gov.uk* [online]. The National Archives, © crown [cit. 6.2.2018]. Dostupné z: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/23

24. ŠVAJČIARSKA KONFEDERÁCIA. International Private Law Act, AS 1988 1776 [zákon o medzinárodnom práve súkromnom], v znení neskorších predpisov. In: *Der Portal der Schweizer Regierung* [online]. Der Bundesrat [cit. 6.2.2018]. Dostupné z: https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19870312/index.html

25. ŠVÉDSKE KRÁĽOVSTVO. Swedish Arbitration Act (SFS 1999:116) [Zákon o rozhodcovskom konaní], v znení neskorších predpisov. In: *sccinstitute.com* [online]. Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce [cit. 6.2.2018]. Dostupné z:http://www.sccinstitute.com/media/37097/zákon-o-rozhodč%C3%ADm-ř%C3%ADzen%C3%AD-swedish-arbitration-act_czech.pdf

26. Ústavný zákon č. 1/1993 Sb., Ústava Českej republiky, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 1.2.2018].

27. Uznesenie predsedníctva Českej národnej rady č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 1.2.2018].

28. Vyhláška ministra zahraničných vecí č. 74/1959 Sb., o Dohovore o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských nálezov, v znení účinnom od 10.10.1959. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 1.2.2018].

29. Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2.2.2018].

30. Zákon č. 91/2012 Sb., O mezinárodním právu soukromém, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.2.2018].

31. Zákon č. 216/1994 Sb., O rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 1.2.2018].

32. Zákon č. 219/2000 Sb., O majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2.2.2018].

5.3.2. Medzinárodné dokumenty a pravidlá medzinárodných arbitrážnych inštitúcií

33. *IBA Guidelins on Conflict of Interest in International Arbitration [Pokyny Medzinárodnej advokátskej asociácie pre stret záujmov v medzinárodnej obchodnej arbitráži]* [online]. London: International Bar Association, 2018 [cit. 1.2.2018]. Dostupné z: https://www.ibanet.org/ENews_Archive/IBA_July_2008_ENews_ArbitrationMultipleLang.aspx

34. *ICC - International Chamber of Commerce Arbitration Rules 1998 [Pravidlá pre rozhodcovské konanie Medzinárodného rozhodcovského súdu pri Medzinárodnej obchodnej komore z roku 1998]* [online]. Paris: ICC, © 1998 [cit. 1.2.2018]. Dostupné z: http://www.jus.uio.no/lm/icc.arbitration.rules.1998/

35. *ICC - International Chamber of Commerce Rules of Arbitration [Pravidlá pre rozhodcovské konanie Medzinárodného rozhodcovského súdu prii Medzinárodnej obchodnej komore]* [online]. Paris: ICC, © 2017 [cit. 1.2.2018]. Dostupné z: https://iccwbo.org/dispute-resolution-services/arbitration/rules-of-arbitration/

36. *Rezolúcia OSN, zo dňa 11.12.1985, č. A/RES/40/72* [online]. New York: United Nations, © 1985 [cit. 1.2.2018]. Dostupné z: http://www.un.org/documents/ga/res/40/a40r072.htm

37. *Rules of the International Commercial Arbitration Court at the Ukrainian Chamber of Commerce and Industry [Pravidlá medzinárodného rozhodcovského súdu pri Ukrajinskej obchodnej komore]* [online]. Kyiv: ICAC, 2017 [cit. 2.3.2018]. Dostupné z: https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Rules-of-the-ICAC-at-the-UCCI-1.pdf

38. *The Code of Ethics for Arbitrators in Commercial Arbitration [Etický kódex pre rozhodcov v obchodnej arbiráže]* [online]. New York: AAA, © 2018. [cit. 2.3.2018]. Dostupné z: *https://www.adr.org/sites/default/files/document_repository/Commercial_Code_of_Ethics_for_Arbitrators_2010_10_14.pdf*

39. *UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration (1985) with amendments as adopted in 2006 [Vzorový zákon UNCITRAL pre medzinárodnú obchodnú arbitráž (1985) s dodatkami z roku 2006]* [online]. New York; Vienna: UNCITRAL. © 2018 [cit. 1.2.2018]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/1985Model_arbitration.html

5.4. Súdne rozhodnutia, judikatúra

40. Nález Ústavného súdu ČR, zo dňa 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07. *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 3.1.2018]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=69584&pos=1&cnt=1&typ=result

41. Nález Ústavného súdu ČR, zo dňa 3.7.2001, sp. zn. II ÚS 105/01. *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 3.1.2018]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=38697&pos=1&cnt=1&typ=result

42. Rozhodnutie Krajského súdu Mníchov II [LG München II], zo dňa 27.6.2002, 2 OH 1728/01. *DIS* [online]. DIS, © 1998 - 2018 [cit. 5.2.2018]. Dostupné z: http://www.disarb.org/de/47/datenbanken/rspr/lg-münchen-ii-az-2-oh-1728-01-datum-2002-06-27-id508

43. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spolkovej republiky Rakúsko [OGH], zo dňa 30. 7. 2007, Ob 83/07z. *Rechtsinformationssystem des Bundes (RIS)* [online]. Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort, © 2018. [cit. 12.2.2018]. Dostupné z: https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?ResultFunctionToken=87ce4830-6523-4fba-9aec-7863f0e4d90f&Position=1&Abfrage=Justiz&Gericht=&Rechtssatznummer=&Rechtssatz=&Fundstelle=&AenderungenSeit=Undefined&SucheNachRechtssatz=True&SucheNachText=False&GZ=&VonDatum=&BisDatum=07.03.2018&Norm=&ImRisSeitVonDatum=&ImRisSeitBisDatum=&ImRisSeit=Undefined&ResultPageSize=100&Suchworte=Ob+83%2f07z&Dokumentnummer=JJR_20070730_OGH0002_0080OB00083_07Z0000_001

44. Rozhodnutie Najvyššieho súdu vo Švédsku [Swedish Supreme Court], zo dňa 19.10.2007, T 2448-06/NJA 2007. *Swedish Arbitration Portal* [online]. Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce [cit. 6.2.2018]. Dostupné z: https://www.arbitration.sccinstitute.com/views/pages/getfile.ashx?portalId=89&docId=1083436&propId=1578

45. Rozhodnutie Najvyššieho Súdu - Súdu Prvej Inštancie, Hong Kong, špeciálny administratívny región, Čína [High Court - Court of First Instance Hong Kong, Special Administrative Region of China], zo dňa 22.7.2008, HKCFI 606. *HKLII* [online]. HKLII, © 2011 [cit. 6.1.2018] Dostupné z: http://www.hklii.hk/eng/hk/cases/hkcfi/2008/606.html

46. Rozhodnutie Odvolacieho súdu v provincii Quebec [Court of Appeal of Quebec, Canada], zo dňa 26.4.1990, 1990 CanLII 3619 (QC CA). *CanLII* [online]. CanLII,

2006. [cit. 6.1.2018]. Dostupné z: https://www.canlii.org/fr/qc/qcca/doc/1990/1990canlii3619/1990canlii3619.html

47. Rozhodnutie Vrchného Krajinského súdu vo Frankfurte [OLG Frankfurt], zo dňa 4.10.2007, 28 Sch 08/07. *DIS* [online]. DIS, © 1998 - 2018 [cit. 5.2.2018]. Dostupné z: http://www.disarb.org/de/47/datenbanken/rspr/olg-frankfurt-am-az-26-sch-08-07-datum-2007-10-04-id726

48. Rozhodnutie Vrchného Krajinského súdu v Hamme [OLG Hamm], zo dňa 22.7.2002, 17 SchH 13/01. *DIS* [online]. DIS, © 1998 - 2018 [cit. 5.2.2018]. Dostupné z: http://www.dis-arb.de/de/47/datenbanken/rspr/olg-hamm-az-17-schh-13-01-datum-2002-07-22-id238

49. Rozhodnutie Vrchného Krajinského súdu v Kolíne [OLG Köln], zo dňa 2.4.2004, 9 Sch (H) 22/03. *JURION* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer Deutschland [cit. 5.2.2018].

50. Rozhodnutie Vrchného súdu v Dánku [Danish High Court, 21st Chamber East Division], zo dňa 27.10.2008, B-1752-08. In: *UNCITRAL* [online]. UNICTRAL, © 2018. Dostupné z: https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V12/554/54/PDF/V1255454.pdf?OpenElement

5.5 Elektronické pramene

5.5.1. Monografie, publikácie, zborníky

51. ANDRLE, Pavel. K podjatosti, nezávislosti a nestrannosti rozhodce a třetí osoby, jež má jmenovat rozhodce. In: *Dny práva - 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings, 1. edition* [online]. Brno: Masarykova Univerzita, 2009 [cit. 12.2.2018]. s. 1581 - 1589. ISBN: 9788021049901. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Andrle_Pavel__1318_.pdf

52. International Bar Association. *IBA Guidelins on Conflict of Interest in International Arbitration, adopted by resolution of the IBA Council on Thursday 23 October 2014* [online]. London: International Bar Association, © 2014 [cit. 1.2.2018], 27s. ISBN: 9780948711367. Dostupné z: https://www.ibanet.org/Publications/publications_IBA_guides_and_free_materials.aspx

53. LALIVE, Pierre. Conclusions in The Arbitral Process and the Independence of Arbitrators. In: RUSTAMINOVA Amina. *Neutrality of arbitrators* [online]. Budapest. 2009, 34 s. LL.M. Short Thesis. © Central European University [cit. 12.2.2018]. Dostupné z: http://www.etd.ceu.hu/2009/rustamova_amina.pdf

54. LALIVE, Pierre. On the Neutrality of the Arbitrator and of the Place for Arbitration. In: Reymond, Claude, Bucher, Eugène (eds.). *Swiss Essays on International Arbitration* [online]. Zürich: Schulthess Polygraphischer Verlag, Schwitzerland, 1984. s. 23 - 33 [cit. 12.2.2018]. ISBN: 3725523673. Dostupné z: http://www.lalive.ch/data/publications/43_-_On_the_Neutrality_of_the_Arbitrator_and_of_the_Place_of_Arbitration_Recueil_de_travaux_suisses_sur_l%27arbitrage_international.pdf

55. RUSTAMINOVA, Amina. *Neutrality of arbitrators* [online]. Budapest. 2009 [cit. 12.2.2018], 34 s. LL.M. Short Thesis. © Central European University. Dostupné z: http://www.etd.ceu.hu/2009/rustamova_amina.pdf

56. United Nations. *UNCITRAL 2012 Digest of Case Law on the Model Law on Internation Commercial Arbitration* [online]. New York: United Nations, 2012 [cit. 3.1.2018], 232 s. ISBN: 9789211337938. Dostupné z: http://www.uncitral.org/pdf/english/clout/MAL-digest-2012-e.pdf

5.5.2. Odborné články

57. BOND, Stephen R. The International Arbitrator: From the Perspective of the ICC International Court of Arbitration. *Northwestern Journal of International Law & Business* [online]. 1991, vol. 12, no. 1, s. 1 - 23 [cit. 12.2.2018]. Dostupné z: https://scholarlycommons.law.northwestern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1327&context=njilb

58. DONAHEY, Scott, M. The Independence and Neutrality of Arbitrators. *Journal of International Arbitration* [online]. 1992, vol. 9, no. 4, s. 32 - 42 [cit. 12.2.2018]. ISSN: 02558106. Dostupné z: http://www.scottdonahey.com/wp-content/uploads/2015/03/IndependenceNeutralityOfArbitrators.pdf

59. FEDORCHUK, Daniyil E. Challenge of the Arbitrator on the Grounds of Nationality: Shift in the ICAC Approach Needed. *The Ukrainian Journal on Business Law* [online]. 2014, vol. 2014, no.10, s. 20-21 [cit. 1.3.2018]. Dostupné z: https://www.gide.com/sites/default/files/ujbl_october2014.pdf

60. GOODMAN EVERARD, Rosabel E. Cultural Diversity in International Arbitration - A Challenge for Decision-Makers and Decision-Making. *Arbitration International* [online]. 1991, vol. 7, no. 2, s. 155 - 164 [cit. 15.2.2018]. ISSN: : 09570411. Dostupné z: https://academic.oup.com/arbitration/article-abstract/7/2/155/206656

61. LEE, Ilhyung. Practice and Predicament: The Nationality of an International Arbitrator (With Survey Results). *Fordham International Law Journal* [online]. 2007, vol. 31, no 3, s. 603 - 633 [cit. 14.2.2018]. Dostupné z: https://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2093&context=ilj

62. LIEBSCHER, Christoph. Austria adopts the UNCITRAL Model Law. *Arbitration International* [online]. 2007, vol. 23, no. 4, s. 523 - 552 [cit. 12.2.2018]. ISSN: 09570411. Dostupné z: https://academic.oup.com/arbitration/article-abstract/23/4/523/252594?redirectedFrom=fulltext

63. MELNIKOVA, Natalia. UNCITRAL a aktuální otázky (nejenom) práva medzinárodního obchodu. *Právní rozhledy* [online]. 2014, roč. 12, č. 5, s. 197-198 [cit. 3.1.2018]. ISSN: 12106410. Dostupné z: http://www.vejwun.cz/images/publikace/MEK_UNCITRAL_PravRozhledy5-2004.pdf

64. RAU, Alan S. On Integrtiy in Private Judging. *Arbitration International* [online]. 1998, vol. 14, no. 2, s. 115 - 156 [cit. 12.2.2018]. ISSN: 09570411. Dostupné z: https://academic.oup.com/arbitration/article-abstract/14/2/115/181559

65. SCHERER, Matthias. New Case Law From Austria, Switzerland and Germany Regarding The IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration. *Transnational Dispute Management* [online]. 2008, vol. 5, no. 4, s. 1- 14 [cit. 21.2.2018]. ISSN 18754120. Dostupné z: http://www.lalive.ch/data/publications/Scherer-IBA_Guidelines-case_law.pdf

66. WHITESELL, Anne Marie. Independence in ICC Arbitration: ICC Court practice concerning the Appointment, Confirmation, Challenge and Replacement of Arbitrators. *ICC International Court of Arbitration Bulletin* [online] 2007, vol. 25, no. 1, s. 6 - 40 [cit. 20.2.2018]. Dostupné z: http://library.iccwbo.org/content/dr/ARTICLES/ART_0387.htm?l1=Bulletins&l2=ICC+International+Court+of+Arbitration+Bulletin+Vol.25%2FNo.1+-+Eng&AUTH=7677fd17-4350-&Timeframe=#TOC_BKL1_3_7

5.6 Iné pramene

67. MOSES, Margaret L.. *The Role of the IBA Guidelines on Conflict of Interest in Arbitrator Challenges* [online]. Kluwer Arbitration Blog. Last modified on 23.10.2017 [cit. 6.2.2018]. Dostupné z: http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2017/11/23/role-iba-guidelines-conflicts-interest-arbitrator-challenges/

68. *2015 International Arbitration Survey: Improvements and Innovations in International Arbitration* [online]. White & Case. 2015 [cit. 6.3.2018]. Dostupné z: https://www.whitecase.com/sites/whitecase/files/files/download/publications/qmul-international-arbitration-survey-2015_0.pdf

69. *UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration (1985), with amendments as adpoted in 2006: Status* [online]. UNCITRAL. © 2018 [cit. 6.3.2018]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/1985Model_arbitration_status.html

MASARYKOVA UNIVERZITA
Právnická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Akademický rok: 2017/2018

Student: Peter Kartous, **UČO:** 421703

Program: Právo a právní věda

Na základě příslušných ustanovení zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), a Statutu Právnické fakulty Masarykovy univerzity Vám určuji téma a zásady pro vypracování diplomové práce v magisterském studijním programu:

Název práce: Nestrannost a nezávislost rozhodců v mezinárodním rozhodčím řízení

Název práce anglicky: Impartiality and Independence of Arbitrators in International Commercial Arbitration

Vedoucí práce: JUDr. Klára Drličková, Ph.D.

Pracoviště vedoucího práce: Katedra mezinárodního a evropského práva

Datum zadání práce: 30. 6. 2017

Termíny odevzdání práce:

- v případě přihlášky ke státní zkoušce konané v jarním semestru je nutno odevzdat diplomovou práci do 31. března 2018
- v případě přihlášky ke státní zkoušce konané v prodlouženém zkouškovém období jarního semestru je nutno diplomovou práci odevzdat do 30. června 2018
- v případě přihlášky ke státní zkoušce konané ve zkouškovém období podzimního semestru je nutno diplomovou práci odevzdat do 31. října 2018
- neodevzdá-li student diplomovou práci ve výše uvedených termínech, ztrácí právo konat všechny součásti státní zkoušky v příslušném období

Zadání: Zásady pro vypracování diplomové práce: 1. Práce bude obsahovat úvod, ve kterém bude formulována pracovní hypotéza, metody zpracování práce a cíl, jehož má být dosaženo. 2. Zadané téma bude zpracováno v systematicky propojených celcích tak, aby se v něm prezentované poznatky neopakovaly a jednotlivé kapitoly tvořily funkční a vzájemně provázaný celek. 3. Závěr práce musí reflektovat potvrzení či vyvrácení hypotézy, která byla uvedena v úvodu. 4. Podstatnou podmínkou zpracování práce je vyhledání právních pramenů, literatury a judikatury k zadanému tématu. 5. Zvláštní pozornost bude věnována vytvoření poznámkového aparátu, který bude obsahovat citace a odkazy na zpracovávané prameny v případě, kdy poznatky nejsou výsledkem tvůrčí činnosti autora. Ve stěžejní části práce by se měl diplomant zabývat zejména těmito otázkami: 1) Pojmy nestrannost, nezávislost, podjatost; 2) Oznamovací povinnost rozhodců a její rozsah; 3) Námitka podjatosti; 4) Vyloučení rozhodce; 5) Nestrannost a nezávislost ve fázi zrušení a uznání rozhodčího nálezu. Do 15.9.2017 – předložení tématické osnovy k obsahovému upřesnění tématu. Do 31.10.2017 – předložení podrobnější představy práce s popisem nosných témat a podrobným seznamem literatury. Do 15.1.2018 – předložení ukázkové části textu (cca 15 stran). Do 28.2.2018 – předložení předběžné finální podoby práce k závěrečné konzultaci. Do 31.3. 2018 – odevzdání práce. Zápočet za Diplomový seminář - projekt bude udělen za předložení podrobné osnovy s popisem nosných témat, stanovení cíle a pracovní hypotézy práce. Zápočet za Diplomový seminář bude udělen za pravidelné konzultace práce a odevzdání powerpointové prezentace cílů, hypotézy a závěrů práce.

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....	.....	.....
JUDr. Klára Drličková, Ph.D.	doc. JUDr. Filip Křepelka, Ph.D.	doc. JUDr. Markéta Selucká, Ph.D.
vedoucí práce	**vedoucí katedry**	**děkan**

V Brně dne: 3. 7. 2017